

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

VOL. LIX

Spalis — October 11, 1974

Nr. 76

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

TIKROJI AMERIKA

Ne tokia bloga kaip kartais atrodo

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Paskutiniomis dienomis atrodė, kad Amerikos ateitis ne kokia. Naujas prezidentas iki šiol nerado naujos politikos. Jam prikišama, kad jis tik žaidžia bandymo balionais (trial balloons), kuriais jis nori nustatyti iš kur vėjas pučia. Vieną dieną kalbama apie naujus mokesčius benzinui. Kai tie pasirodė nepopuliarūs, pradėta kalbėti apie padidintus mokesčius uždirbantiems 7.500 dol. ir daugiau į metus. Prezidento sušaukta ūkinių viršūnių konferencija priminė daugiau Babelio bokštą negu rimtą pasidalinimą nuomonėmis. "Sprendžiant iš tų balionų — rašė pirmadienį Chicago Tribune — prezidentas Fordas atrodo kaip žmogus, laukias, kad jam kas nors pasakytu, kokių kelių pasukti".

Toks išpūdis, žinoma, ne-

gali padidinti prezidento populiarumo. Iš jo laukiama vadovybės ir sprendimo. Jei jis nežino ką daryti, jis negali būti ir vadu.

Iš kitos pusės nesunku suprasti ir prezidentą. Amerikos dabartis ir ateitis nėra taip blogos, kaip teigiama iš kairės ir dešinės. Tam įrodyti šiomis dienomis pasirodė knyga "The Real America", kurios autorius, viešosios nuomonės tyrinėtojas ir statistikas Wattenberg yra demokratų senatoriaus ir galimo kandidato prezidentus Henry Jacksono politinis patarėjas. Pasak jo, tikroji, bet ne politiniais tikslais piešiama, Amerika per paskutinį dešimtmetį visose srityse padarė labai daug pažangos. Jos gy-

ventojų uždėjęs tikrais, o ne infliacijos apkramtytais doleriais, padidėjo apie 50%. Ne tik baltųjų, bet ir juodųjų šio krašto gyventojų pažanga buvo tokia didelė, kad didesnė pusė juodųjų dabar jau laikytini vidurio klasės atstovais.

Tiesa, paskutiniiais mėnesiais siaučianti infliacija tą pašokusį uždėję kiek sumažino ir, kiek galima numatyti, dar daugiau sumažins, tačiau kol kas dar nebuvo griebtasi jokių rimtesnių kovos su infliacija priemonių, išskyrus tik kredito pabranginimą. Atseit, infliacija galėtų būti išlaikyta 'padorumo' ribose ir pagaliau infliacija laisvame ūkyje yra daugiau ar mažiau pinigų vertės pritaikymas prie naujų aplinkybių.

Nė vienas kitas kraštas pasaulyje neturi geresnių sąlygų dviejų viso pasaulio problemų: energijos ir maisto trūkumo sprendimui — kaip JAV. Čia esama ir reikalingo kapitalo, žinojimo ir priemonių.

Jei taip iš tikro, nėra ko būkštauti ir ieškoti Mozės, kuris iš vargo išvestų į Pažadėtąją Žemę — ji jau čia, po mūsų kojomis. Už tat galima suprasti ir Nixoną ir Fordą, kad tie nenorėjo ir nenori jaudintis, nes faktinai nėra dėl ko. Kartais net atrodo, kad visas triukš-

OK. LIETUVOJE MOKYTOJAI BĖGA IŠ MOKYKLŲ

Iš mokytojų pareigų, iš pedagoginio darbo ok. Lietuvoje kasmet pasitraukia apie 300 mokytojų! Toks bėgimas iš pareigų aiškiai rodo, kad pedagoginė praktika išgyvena sunkumus, negaluoja. Žmonės, baigę specialius pedagoginius mokslus, norėję būti mokytojais, vos apsisūva savo pareigose ir tuoj pat kelia sparnus nulekti į kitus darbus, į kitas žinybas.

Tai kelia nerimą Švietimo ministerijai. Tai diskutuojama posėdžiuose ir spaudos puslapiuose. Kaip sovietuose įprasta, pirmoji problema 'sutvarkymo' akcija buvo tarnautojų prie vietų prirakinimo 'metodas'. Švietimo ministerija neleidžia pasitraukti iš mokytojų pareigų neišdirbus mokytoju

Jau šeši metai, kai Clevelande LB apygardos valdyba suruošia lietuvių abiturientų pristatymą visuomenei. Šiais metais 'derlius' buvo didelis ir pristatymas gražiai praėjo. Nuotraukoje abiturientės ir abiturientai pristatymo baliuje.

J. Garlos nuotrauka

CLEVELANDO ABITURIENTŲ PRISTATYMAS VISUOMENEI

Š.m. spalio 5 d. Lietuvių namų salė buvo pilnutėlė Clevelando lietuvių gražaus ir

puošnaus jaunimo, jų tėvų, giminių ir prietelių. Tai buvo šeštasis Ohio Apygardos valdybos suruoštas aukštasis mokyklas baigusiųjų abiturientų pristatymo balius. Jį organizavo ir sklandžiai tvarkė jaunimo komitetas, kurį sudarė Apygardos valdybos vicepirmininkė jaunimo reikalams Jūratė Petraitytė. Komitete veikė: Eglė Giedraitytė, Vida Gaizutytė, Loreta Nykštėnaitė, Alvydas Narbutaitis, Petras Gaizutis ir dar keletas kitų.

ba, bet atėjusio toje profesijoje dirbti respektu jam, jo materialiniu aprūpinimu, darbo orumu.

Visų tų elementų stokoja sovietinio gyvenimo aplinkoje. Kaimo mokytojai labai priklauso nuo kolūkių pirminkų malonės. Kaime mokytojas nėra toks pat, koks jis buvo Nepriklausomos Lietuvos laikais: savarankus kultūrinės veiklos organizatorius, bet bails tarnautojas, kurio mokyklai kuo nors nepatenkintas kolūkio pirminkas gali atsakyti kurą ar transportą. Tokių skundų matome net spaudoje.

Mokytojas paverstas ateistinio darbo aktyvistu. Jeigu šioje srityje jis pasyvus, neišradingas, nesurašęs per vaikų tardymus, kuri šeima prisilaiko 'religinių atgyvenų', toks yra blogas mokytojas.

Mokytojų atlyginimas vienas kukliausių. Skyres keletus metų specialiam mokslui, mokytojas uždirba penkiagubai mažiau už vidutinio spartumo traktorininką. Mokytojos atlyginimas mažesnis už gero stovio melžėjos.

Kiekvienas darbas yra garbingas. Bet, atlyginimų požiūriu, mokytojo darbas nėra geriamas. (zž)

Šių metų 'derlius' nemazas: 33 programoje atvaizduoti ar pažymėti abiturientai. (Kadangi kuone visi jie buvo Dirvos puslapiuose parodyti, tat nevardinsime dar kartą jų pavardžių). Oficialioji daly iškvietieji abiturientai buvo papuošti gėlytėmis ir meniškai paruoštais Ohio Apygardos valdybos pasveikinimais.

Žodžiu abiturientus pasveikino Ohio apygardos pirmininkas K. Ziedonis ir Clevelando apylinkės pirm. J. Malskis. Tėvų motinų atstovė p. Kazėnienė nuoširdžia kalba palydėjo abiturientus į gyvenimą. Jų visų vardu padėkos žodį tarė Saulė Kazėnaitė.

Meninę dalį atliko: pianistė Laima Švarcaitė, talentingai paskambinusi Bethoveno kūrinį, Ginius Mačys

(Nukeлта į 7 psl.)

Clevelando abiturientų pristatymo visuomenei organizacinis komitetas. Nuotraukoje dalis komiteto. Iš kairės: E. Giedraitytė, P. Gaizutis, pirm. J. Petraitytė, L. Nykštėnaitė, A. Narbutaitis ir V. Gaizutytė.

J. Garlos nuotrauka

PIRMOJI PABALTIEČIŲ JAUNIMO STOVYKLA KANADOJE

Š.m. rugpiūčio 18-26 d. Banff kurortiniame mieste Albertoje (Kanadoje) buvo suorganizuota pirmoji Pabaltiečių stovykla, kurioje dalyvavo lietuvių, latvių ir estų jaunimas iš Kanados vakarų ir rytų. Iš rytų buvo nuykę daugiausia meninei vienetai, tuo tarpu kai Kanados vakarų jaunimas įsijungė pavieniai, kad susitiktų savo tautiečius iš rytų. Stovyklos metu garsiam Banff kurorto miesto parke buvo duoti du sėkmingi koncertai, kuriuos išpildė estų mergaičių choras ir šokėjai iš Toronto, latvių tautinių šokių grupė taip pat iš Toronto ir lietuvių 'Gyvataras' iš Hamiltono.

Stovykla vyko labai gražioje Vakarų Kanados gamtoje, YMCA patalpose. Stovyklautojai miegojo indėnų palapinėse, jodinėjo indėnų arkliais, darė ekskursijas į 'Canadian Rockies' kalnus ir dar ten tebesančius ledynus. Bet neskaitant pramogų ir koncertų plačiai visuomenei, stovyklautojai (daugiausia studentiškas jaunimas) labai gvyvai ir nuoširdžiai diskutavo Baltų tautų išlikimo, jų kultūros, kalbos, tautiškumo ir kitas problemas. Prieta išvados, kad galbūt bendromis jėgomis, jaučiant tą pačią savo in-

dentiškumo nepraradimo būtinybę, galima daugiau atsiekti. Jaunimas labai gražiai bendravo ir stengėsi vieni apie kitus kuo daugiau sužinoti bei išmokyti. Kiekviena tautybė pristatė savo krašto istoriją, papročius, dainas, šokius, rūbus, ir t.t. Susidomėjimas ir dalyvavimas buvo labai sekmingas ir po savaitės, skirs tydamies namo ir pasižadėdami vėl susitikti, stengėsi parodyti ką išmoko iš kitų: lietuviai galėjo dainuoti estiškai, o latviai ir estai šokti lietuvių taut. šokius.

Šios stovyklos iniciatorius organizatorius ir vyr. vadovas — Vakarų Kanados Baltų komiteto pirmininkas Algis Duduravičius. Jam nuoširdžiai talkininkavo Calgary mieste sudarytas baltų jaunimo komitetas. Rengėjai patenkinti, kad ne tik rytų ir vakarų pabaltiečių jaunimas turėjo progos susitikti, pabendrauti bet ir dalį savo kultūros perduoti kanadiečiams, o taip pat ir vieni kitiems. Stovykla išleido ir savo laikraštėlį 'Baltic Bugle'. Stovyklavo arti 200 jaunimo. Šią stovyklą finansiniai perėmė Kanados Federalinė ir Albertos provincinės valdžia. (kb)

Hamiltono Gyvataro šokėjai su vadovais gražiuju 'Canadian Rockies' kalnų viršūnėje.

Australijos lietuvių Vaidilos teatro vaidintojų būrelis, suvaidinęs J. Grimiaus 'Stella Marris'.

AUSTRALIJOS PADANGĖJE

ANTANAS LAUKAITIS

Adelaidės lietuvių teatrui 25 metai

Tik pradėjus lietuviams kurtis, vieni iš pirmųjų sujudo Adelaidės teatrai. Jau 1949 metais, E. Dainienės ir P. Rūtenio iniciatyva, buvo suorganizuota pirmojo scenos mėgėjų grupės vienetas, pastatant 'Pirmąjį Skambutį', kurį režisavo pats P. Rūtenis. Vėliau, Tautos šventės proga, buvo suvaidinta Lauciaus vaizdelis 'Paslaptingoje Zonoje' ir po to P. Vaičiūno 'Sudrumstoji Ramybė', kuriuos režisavo E. Dainienė. Ši grupė, be sėkmingų pasirodymų Adelaidėje, turėjo sėkmes išvykas ir į Melbourną.

1951 metais šios grupės administratorius P. Kanas, režisieriumi pakvietė tik ką iš Europos atvykusį, buv. Valstybės Radiofono vyr. režisierių J. Gučių. Teatro grupėje daromi pakeitimai ir duodamas naujas vardas 'Lietuvių Teatras - Studija Adelaidėje'. Naujasis režisierius savo darbą pradėjo visai naujais pagrindais ir teatras pradėjo ne tik vaidinti, bet ir studijuoti vaidybos meną, paruošiant savo narius samoningam ir kūrybingam darbui, scenoje sukuriant atitinkamus veikalo charakterius. Šis teatras studija veikė iki 1958 metų ir per septynis metus jie pastatė tryliką veikalo, nevieną iš jų kartojant Melbourną. Be lietuvių, buvo vaidinama ir australams ir tiek iš lietuvių, tiek ir iš australų buvo gauti labai gražūs ir vertingi atsiminimų įvertinimai. Šis laikotarpis buvo Adelaidės teatro istorijoje pats našiausias, davęs daugiausiai naujų pastatymų.

Salia šio teatro veikė ir anksčiau įsikūrusi Teatro Mylėtojų grupė, kuriai vadovavo P. Rūtenis ir J. Venslovavičius. Pagaliau 1958 metais abu teatrai susijungė ir, nors jų sąstatas ir padidėjo, tačiau visas darbas labai sulėtėjo ir per trejus metus buvo pastatyta tik A. Škėmos 'Žvakidė'. Nuo 1961 metų, J. Neverauskui subūrus jaunesniųjų pajėgų,

darbas vėl smarkiai pagyvėjo ir į sceną išeinama su eile naujų veikalo, kai ir pats teatras gauna naują 'Vaidilos' vardą. Naujasis 'Vaidilos' teatras, per savo dyliką veiklos metų duoda kas metai po naują veikalo ir su jais buvo išvykta, be Melbourn, net ir į už 2000 kilometrų esantį Sydnėjų.

Per savo gyvavimo 25-rius metus Adelaidės teatrai yra pastatę virš 30 įvairių dramų, vaikų, neskaitant kitų mažesnių pasirodymų. Australijos lietuvių savo scenos darbuotojus ir ypatingai, be jokios pertraukos savo sidabrinį jubiliejų besvenčiančius adelaidiškų teatrų, ne tik labai mėgsta, bet ir myli ir jų pastatyti veikalo, nesvarbu ar Adelaidėje, Melbourn, ar Sydnėje turi visuomet didžiausią pasisekimą.

Adelaidės teatro režisieriais yra buvę: P. Rūtenis, Ju. Gučius, E. Dainienė, Z. Kučinskis, J. Venslovavičius, J. Neverauskas ir V. Baltutis.

Teatro dekoratoriais buvo: A. Rūkštelė, A. Marčionis, L. Žygas, S. Neliubšys, J. Matulevičius, J. Rydlinskis ir V. Opulskis.

Administratoriais: P. Kanas, L. Gerulaitis, A. Mackiala, M. Pareigis, P. Launaitis, V. Baltutis ir J. Neverauskas.

Pagrindinėse rolėse yra vaidinę: P. Rūtenis, Z. Kučinskis, E. Dainienė, A. Gutis, B. Rainys, V. Ratkevičius, S. Kaniėnė, J. Venslovavičius, G. Matulevičienė, N. Skidzevičius, B. Jonavičienė, D. Mackialienė, J. Neverauskas, A. Mačiukas, D. Maželytė, J. Neverauskaitė, V. Marcikonytė, V. Vosylius ir kt.

Adelaidės teatras 'Vaidila' ir šiais metais, ateinančių Lietuvių Dienų proga, duos savo naują pastatymą su A. Kairio veikalais 'Šviesa kuri užsidegė'. Šį veikalą režisuoja J. Neverauskas.

Garbingai atšventus savo darbo sidabrinio Jubiliejaus

25-tį, džiugu ir smagu yra pasveikinti visus šio teatro darbuotojus. Jūs nesunkiai atsiminsite darbo valandos materialiniai įvertinti tikrai būtų neįmanoma, tačiau duotas Australijos lietuviams dvasinis scenos veikalo pažinimas ir meniškasis jais pasigėrėjimas, niekuomet mūsų nebus pamirštas. Linkint Adelaidės 'Vaidilai' ir visam jo personalui gražiausių ateities metų, tikiuosi, kad jie ir ateityje nepavargės ir leis mums dar ne vieną kartą pasigėrėti jų puikiais pastatymais.

Įėjus į Sydnėjaus Lietuvių Klubą labai greitai pamatai visuomet gražiai apsirogius ir jaunatviškai atrodantį šio klubo managerį Bronių Stašionį, kuris kiekvieną scenos veikalo pažinimą ir menišką jais pasigėrėjimą, niekuomet mūsų nebus pamirštas. Linkint Adelaidės 'Vaidilai' ir visam jo personalui gražiausių ateities metų, tikiuosi, kad jie ir ateityje nepavargės ir leis mums dar ne vieną kartą pasigėrėti jų puikiais pastatymais.

Bendruomenės laikraštis 'Mūsų Pastogė' jau savo antroje numeryje išleido savo laikraščio priedą anglų kalba. Šio priedo yra atspausdinta 8000 ir jie buvo padalinti australų tarpe. Šiuose prieduose yra daugiausiai duodama žinių apie Lietuvą ir jie yra labai populiarūs svetimtųjų tarpe. Numatoma ir toliau leisti nereguliarius priedus anglų kalba.

Be Melbourn universitetų ir Adelaidės universitetuose yra pripažinta lietuvių kalba, kaip viena iš svetimų kalbų, darant brandos atestato žemuosius ir aukštuosius egzaminus, įstojant į universitetus ar kitas aukštąsias mokyklas. Tai yra nuopelnas Adelaidės lietuvių, kurie gana ilgai vedė sirašinėjimus ir derybas su

Špionažo organizacijos

'RAUDONOJO ORKESTRO' DIRIGENTAS PASAKOJA

Pasaulinio masto špionažo istorijoje, po savotiškai romantiškos Mata Hari istorijos I-ojo Pasaulinio karo metu, "Raudonojo Orkestro" dirigento Leopold Trepper veikla, II-ojo Pas. karo metu, liks visiems laikams "gera pamoka" kaip reikia sukurti sėkmingai veikiančią šnipų organizaciją. Žinoma, tokią organizaciją tegali sukurti tik pasaulinės galybės, kurios turi neribotus finansiškus išteklius: iš esmės imant, špionažas yra labai brangus ir sunkiai finansiškai sukontroliuojamas užsiėmimas. Žinoma, ir L. Trepper veikloje būta spragų, bet gi kur jų nebūna? Net ir geriausiai apgalvotame plane dažnai jų neišvengiamo.

Tad ir nenuostabu, kad Dusko Doder, kuris yra 'Washington Post' akredituotas korespondentas Rytų Europos Sovietų kontroliuojamose kraštuose, kai tik užuodė, kad Leopold Trepper bus netrukus išleistas iš už 'Geležinės Uždangos', nuskubėjo į jo varšuvinę gyvenvietę.

Yra tiksliai nustatyta, kad Trepper ligi 1924 m. pabaigos vykusiai vadovavo V. Europoje jo pačio sukurta špionažo organizacijai, dirbusiai SSSR naudai prieš nacių Vokietiją, ir jų okupuotą Europą. Apie šią veiklą tuoj po II-ojo pasaulinio karo pabaigos buvo išleista net keletas knygų. Šie Trepper atsiminimai yra labai suglausti, nes jo veikla yra buvusi labai šakota. Čia pamėginsiu suglausti aprašyti tai ką jis yra pasipaskojęs virš minėtam korespondentui, kuris, galimas dalykas kaip ir pats Trepper, yra žydiškos kilmės amerikietis. L. Trepper per keletą valandų, lyg iš gausybės rago, atidengė savo atsiminimų skrynias: jis yra buvęs SSSR, GRU rezidentas V. Europoje ir galėjo šitą pasipaskoti. Nors jis teigia, kad daugelyje knygų apie jo veiklą yra per daug prirašyta, tačiau šių klaidų šio pasipaskojimo metu jis nemėgins taisyti. Jis gyrėsi, kad vos tik su 10,000 dolerių gautų Maskvoje sugebėjęs sukurti šnipinėjimo tinklą, galėjusį ispėti Kremlių apie Hitlerio ruošiamą SSSR užpuolimą. (Past.: Iš II-ojo Pas. karo pasirengimo istorijos yra žinoma, kad Hitle-

ris per daug neslėpė savo ruošos užpulti komunistų vergu imperiją. Taip pav. 1941 m. balandį per Klaipėdos uostą į Suomiją buvo perverstos kelios sunkiosios artilerijos ir šarvuotųjų divizijos. Ir tai viskas buvo daroma dienos metu!!! Šie stambūs kariuomenės grupavimai nuo 1941 m. ankstyvo pavasario negalėjo likti nepastebėti Sovietų karinės vadovybės, kurios lėktuvai dienos metu dažnokai skraidydavo virš Klaipėdos krašto oro erdvės).

Trepper taip pat porino, kaip jo agentai sugebėdavo sužinoti vokiečių kariškas paslaptis, įgalinusias sovietus kai kada apsupti ištisas vokiečių armijas. Pagal jį vienu momentu, apie 1941 m. pabaigą, gal net 100 nelegalių radijo siųstuvų Vokietijoje, Belgijoje, Olandijoje ir Prancūzijoje siųsdavo į Maskvą įvairias paslaptis. Ir kaip tik dėl šios skaitlingos radio siųstuvų veiklos, vokiečių kongražvalgyba, tą prieš oro bangų judėjimą, girdimą tik ją klausantiems, pavadinusi 'Raudonasis Orkestras'.

69-metis sovietų šnipas, 1945 m. sausį grįžęs į Maskvą, vieton laukiamo laurų vainiko, buvo pasodintas į Liubianka kalėjimą, kuriame 'rezidavo' net 10 metų, net ilgiau negu šnipinėdamas prieš Vokietiją! Šis Lenkijos žydas, gimęs 1905 m., Leiba DOMB, įstojo į KP 1925 m. ir liko ištikimas komunistui ir po jo reabilitacijos 1955 m. Ir tais pat metais jam, kaip lenkui, buvo leista sugrįžti į Lenkiją. Trepper korespondentui labai jau skundėsi dėl Lenkijoje nuo 1968 m. išsivysčiusios antisemitinės veiklos; nors, tiesą pasakius, jo žmonai ir sūnams buvo leista išvykti iš Lenkijos ir Izraelį jau 1968 m. Aišku, kad jo šeima patekusi į Vakarus susisiekt su prožydiškai nusiteikusiomis politikais, kurie ne kartą kreipė-

BRONIUS AUŠROTAS

ris per daug neslėpė savo ruošos užpulti komunistų vergu imperiją. Taip pav. 1941 m. balandį per Klaipėdos uostą į Suomiją buvo perverstos kelios sunkiosios artilerijos ir šarvuotųjų divizijos. Ir tai viskas buvo daroma dienos metu!!! Šie stambūs kariuomenės grupavimai nuo 1941 m. ankstyvo pavasario negalėjo likti nepastebėti Sovietų karinės vadovybės, kurios lėktuvai dienos metu dažnokai skraidydavo virš Klaipėdos krašto oro erdvės).

Trepper taip pat porino, kaip jo agentai sugebėdavo sužinoti vokiečių kariškas paslaptis, įgalinusias sovietus kai kada apsupti ištisas vokiečių armijas. Pagal jį vienu momentu, apie 1941 m. pabaigą, gal net 100 nelegalių radijo siųstuvų Vokietijoje, Belgijoje, Olandijoje ir Prancūzijoje siųsdavo į Maskvą įvairias paslaptis. Ir kaip tik dėl šios skaitlingos radio siųstuvų veiklos, vokiečių kongražvalgyba, tą prieš oro bangų judėjimą, girdimą tik ją klausantiems, pavadinusi 'Raudonasis Orkestras'.

69-metis sovietų šnipas, 1945 m. sausį grįžęs į Maskvą, vieton laukiamo laurų vainiko, buvo pasodintas į Liubianka kalėjimą, kuriame 'rezidavo' net 10 metų, net ilgiau negu šnipinėdamas prieš Vokietiją! Šis Lenkijos žydas, gimęs 1905 m., Leiba DOMB, įstojo į KP 1925 m. ir liko ištikimas komunistui ir po jo reabilitacijos 1955 m. Ir tais pat metais jam, kaip lenkui, buvo leista sugrįžti į Lenkiją. Trepper korespondentui labai jau skundėsi dėl Lenkijoje nuo 1968 m. išsivysčiusios antisemitinės veiklos; nors, tiesą pasakius, jo žmonai ir sūnams buvo leista išvykti iš Lenkijos ir Izraelį jau 1968 m. Aišku, kad jo šeima patekusi į Vakarus susisiekt su prožydiškai nusiteikusiomis politikais, kurie ne kartą kreipė-

si į Lenkijos valdžią, reikalaujami Trepperi išleisti iš Lenkijos.

Trepper pradėjo šnipų karjerą, Sovietijos naudai, jau 1930 m. Jis buvo suimtas ir ištremtas iš Prancūzijos 1932 m. ir išvyko į SSSR. Jis nesako ką veikęs Maskvoje nuo 1932 ligi 1936 m. Vienok jis nuneigė, kad jis būtų "studijavęs sovietų šnipinėjimo meno mokyklose". Jis teigia, kad jau 1936 m. jį priėmė generolas Janis Berzin (latviškos kilmės komunistas), tada buvęs SSSR Karinės žvalgybos viršininkas. Atseit, tas latvis gerokai mokėjęs žvelgti į priekį, net daug toliau negu toks Stalinas. Trepper teigia, kad Berzin tikėjęs, jog karas su naciais esąs neišvengiamas ir tokiam žūtū būtiniam susirėmimui reikia gerokai pasiruošti. "Berzin norėjęs turėti savo atskirą špionažo tinklą, kuriuo jis būtų galėjęs pilnai pasikliauti", teigia Trepper ir todėl, jau 1936 m. gruodį, Trepper buvo išsiųstas į V. Europą sureginti tokį tinklą prieš nacių Vokietiją (pradžioje buvo galvota, kad panaši organizacija taip pat privalėtų veikti ir prieš D. Britaniją). Trepper čia paskubėjo paaiškinti, kad jam, kaip lenkiškos kilmės žydai, buvo pavestas labai svarbus uždavinys. Ir kodėl? Gi todėl, kad dar 1936-37 m. SSSR vyraavusios tikrai tarptautinės Komunistų Partijos nuotaikos.

(Bus daugiau)

HOUSEKEEPER & COOK

Full time for rectory. Live in preferred, Box G-12 Lithuanian Paper, 724 Jefferson Bldg., Philadelphia, Pa. 19149. (75-80)

FOREMAN PRODUCTION

Experienced foreman to supervise the day shift manufacture of candles and other wax products of a well established company. Phone 216-725-6677 from 8 am to 4 pm.

THE A. I. ROOT COMPANY

623 WEST LIBERTY STREET MEDINA, OHIO 44256 (75-77)

AUTOMATED ELECTRIC FOUNDRY

EXCELLENT OPENINGS FOR:
SHELL CORE MACHINE MECHANICS
GENERAL MAINTENANCE MECHANICS
FOUNDRY MAINTENANCE MECHANICS
ELECTRICIANS
OPENINGS FOR ALL SHIFTS.
(All with substantial Industrial Trouble Shooting Experience)
Steady work for qualified help. Overtime, Top wages. Excellent working conditions and benefits.
APPLY CALL OR WRITE
CRANE CO.
P. O. BOX 530, WASHINGTON, IOWA 52353
319-653-5401
An Equal Opportunity Employer (73-76)

PLATING PRODUCTION SUPERVISOR

Required for Chrome plating plant. 3 years plating and supervision experience required. Good working conditions. All fringe paid benefits. Salary to be discussed.

Apply call or write to:

FREELAND INDUSTRIES LTD.

BOX 960
KINGSVILLE, ONTARIO, CANADA
519-733-2303 (70-76)

MAINTENANCE SUPERVISORS

Progressive and expanding metal castings industry located in Southwestern Michigan has openings for foundry experienced Maintenance Supervisors.

AND

MAINTENANCE SHIFT FOREMEN

Excellent fringe benefit program with competitive salary structure.

If you are looking for a challenging and growth opportunity call or write in complete confidence:

Director Industrial Relations

SUPERIOR STEEL CASTINGS CO.

309 Gram Avenue
Benton Harbor, Mich. 49022
Phone: 313-925-8801
An Equal Opportunity Employer (76-77)

Vaidilos teatro pastatymas V. Baltučio 'Suolis į laisvę'.

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS
ASSOCIATE EDITOR ALEKSAS LAIKONAS

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published two times a week every Wednesday and Friday by American Lithuanian Press Radio Ass'n. Viltis, Inc. • Subscription per year \$13.00 • Single copy 15 cents.

Dirva išeina trečiadieniais ir penktadieniais.

Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00 • Atskiro numerio kaina 15 centų • Straipsniai pasirašyti pavardėmis, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

IŠTIESKIME PAGALBOS RANKĄ

Bendrojo Amerikos Lietuvių Šalpos Fondo veikla pradėta prieš trisdešimt metų, reikšmės ir svarbos nenustoję. Komunistinės Rusijos agresijos išdavoje, po II-ojo Pasaulinio karo benamišiais tremtiniais tapusieji mūsų tautiečiai įsikūrė laisvojo pasaulio įvairiuose kraštuose. Pradžioje buvo įkurtas BALFas jiems paramai teikti ir rūpintis imigracija į Ameriką. Padėtis pasikeitė, pasikeitė ir paramos reikalingieji.

Laisvojo pasaulio kraštuose šelpiamųjų skaičius sumažėjo, nors vis šelpiami lietuviai, kurie dėl vienokios ar kitokios priežasties negalėjo išvykti į Ameriką ir dar gyvena Vokietijoje, Italijoje, Prancūzijoje, Belgijoje, Austrijoje, Norvegijoje, Anglijoje, Šveicarijoje, Brazilijoje, Argentinoje, Kanadoje, Turkijoje ir Amerikoje.

BALFo tiesiausia pagalba ranka daugiausia pasiekia lietuvius gyvenančius anapus geležinės uždangos. Pasiekia Lenkijos valdžios teritorijoje gyvenančius ir tremtinis Sibire. Be to, BALFas stengiasi padėti ir

į vargą patekusiems laisvono pasaulio kraštuose gyvenantiems lietuviams ir lietuviams pabėgėliams iš Sovietų pančių.

BALFo teikiama parama tai ne vien kasdieninio gyvenimo reikmenimis aprūpinimas, bet ir moralinė vaizdžiai rodanti, kad išsiblaškę po įvairius pasaulio kraštus lietuviai neužmiršta vienas kito ir broliškai suselpia.

Spalio mėnės skirtas vajui sukelti lėšoms BALFo veiklai. Ši vajų pradėdame su viltimi, kad mūsų tautiečiai bus duosnūs, kad BALFo tiesiamoji pagalba ranka į vargą patekusiam sesei ir broliui lietuviui nebus tuščia.

Prašome, BALFo skyrių ir apskričių valdybas, igaliotinius ir talkininkus jungtis ir kviesti kitus į lėšų teikimo vajaus pravedimą. Vargstančių ir išblaškytų po visą pasaulį brolių vardu prašome lietuvių savo gražia auka prisidėti, kad BALFas būtų pajėgus išklausyti visų savo nelamingųjų brolių pagalbą šauksmus.

BALFo Centro Valdyba

BOSTONAS MINĖS PREZIDENTO ANTANO SMETONOS SUKAKTĮ

Bostono ir jo plačių apylinkių lietuviai jau anksti susirūpino tinkamai paminėti Prezidento Antano Smetonos šimto metų gimimo sukaktį. JAV Lietuvių Bendruomenės Bostono Apylinkės, vadovaujama Antano Matjoškos, dar metų pradžioje nutarė tokį minėjimą rengti. Rūpinis ir Tautinė Sąjunga. Rezultate šių pastangų buvo sušauktas Bostono lietuviškų organizacijų atstovų pasitarimas ir sudarytas sukaktį minėti organizacijų komitetas. Šio komiteto garbės pirmininku sutiko būti šv. Petro parapijos klebonas kun. Antanas Baltrašiūnas. Jis uoliai ir nuoširdžiai talkininkauja minėjimo rengimo darbe. Komitetui pirmininkauja ir didžiausią darbo dalį neša Tautinės Sąjungos Bostono pirmininkas Edmundas Cibas. Jam talkininkauja komiteto sekretorius Kazys Šimėnas, išdininkas — Juozas Dačys ir komiteto nariai: Antanas Andrulionis (Balfas), Petras Ausiejus (ALTS-gos Bostono Skyrius), Vytautas Izbičkas (Korp! Neo-Lithuania), Pet-

ras Kaladė (Ateitininkų Sen draugų Bostono Skyrius), Juozas Kapočius (Lietuvių Enciklopedijos Leidykla), Stasys Lūšys (Amerikos Lietuvių Taryba), Antanas Matjoška (Lietuvių Bendruomenės Bostono Apylinkė), Antanas Škudžinskas (Lietuvių Bendruomenės Bostono Apygarda), Juozas Stašaitis (Jono Vanagaičio Šaulių Kuopa), Vincas Šnipas (Bostono Skaučių Baltijos Tuntas).

Antano Smetonos minėjimui paskirta 1974 m. lapkričio 3-ji diena. Minėjimas prasidės mišiomis 10 val. ryto šv. Petro parapijos bažnyčioje, So. Bostone, organizacijoms dalyvaujant su vėliavomis. Mišias atnaušaus ir dienai pritaikytą pamokslą pasakys prof. kun. Stasys Yla. Mišiose giedos šv. Petro parapijos choras ir solistas Benediktas Povilavičius akompanuojant kompozitoriui Jeronimui Kačinskui.

Iškilminga akademija ir minėjimo meninė dalis įvyks tą pačią dieną, 3 val. po pietų So. Bostono Lietuvių Piliečių Draugijos 3-čio aukšto salėje. Paskaitą apie

Lietuvos Generalinio Konsulo A. Simučio kalba, pasakys Detroite rugsėjo 29 d. minint prezidento Antano Smetonos sukaktį.

(Pradžia Dirvoj 75 nr.)

Kaip matome, Vasario 16-sios Aktas brendė palengva pradedant 1905 metų Didžiojo Vilniaus Seimu, tvirtinamą akcentuojant 1917 metų Vilniaus Konferencijoje ir jau nedviprasmiškai pasisakant Lietuvos Tarybai 1917 m. gruodžio 11 d. Visais šiais atvejais Antanas Smetona vaidina vadovaujamąją rolę.

Šioje vietoje noriu atkreipti dėmesį į porą reikšmingų detalių, kurias dažnai esame linkę užmiršti. Pavyzdžiui, po didelių pastangų 1917 m. rugsėjo 6 d. Vilniuje buvo pradėtas leisti "Lietuvos Aidas", kurio leidėju ir redaktorium buvo Antanas Smetona. Jau pirmajame numerioje iškeliamas pagrindinis lietuvių tautos tikslas — nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymas. Tad ir Vasario 16-sios Aktas buvo paskelbtas ne kuriam kitam laikraštyje, bet Antano Smetonos leidžiamam ir redguojamam "Lietuvos Aide". Šis numeris buvo vokiečių kariškosios valdžios sukonfiskuotas.

Nei Latvija, nei Estija neturėjo tiek sunkumų savo nepriklausomybės iškovoti, kiek jų turėjo Lietuva. Jei mūsų kaimynės turėjo gintis nuo dviejų pretendentų, tai Lietuva turėjo gintis ir nuo Lenkijos pretenzijų, kurią taip stipriai rėmė karą laimėjusios Santarvės valstybės. Mūsų penkių šimtų metų istorinė sąlygininkė Lenkija užgrobusi sostinę Vilnių, taikėsi į vienintelį Lietuvos uostą Klaipėdą ir bendrai į prisikėliancios Lietuvos pasmaugimą. Tokioj sunkioj atgimtančios valstybės padėtyje laivo vairą tvirtai savo rankose laikė Antanas Smetona ir išvairuoja į ramesnius vandenius. 1919 m. balandžio 4 dieną Antanas Smetona išrenkamas pirmuoju Lietuvos Prezidentu.

Koks didelis buvo Smetonos autoritetas valstybės kūrimosi pradžioje rodo kad ir

Prezidentą Smetoną skaitys dr. Antanas Butkus iš Clevelando. Meninę dalį atliks dar Bostone negirdėta ir greitai kylanti jauna solistė iš Chicago — Audronė Simonaitytė ir gerai žinomas bostoniškas solistas Benediktas Povilavičius. Jiems akompanuos Saulius Cibas. Parinktas Smetonos raštų ištraukas skaitys Feliksas Kontautas ir Birutė Adomavaičiūtė.

Minėjimo, tikimasi, bus pristatytas A. Smetonos "Pasakytas — parašytas" ant-rasis tomas, kuris jau yra išvykęs.

Vyt. Izbičkas

ANTANAS SMETONA — KOVOTOJAS IR VALSTYBININKAS (2)

sekantis įvykis. 1919 metų gruodžio mėn. buvo vedamos derybos su vokiečiais dėl paskolos. Kaip tik tuo metu Ministerio Pirmininko pareigas einantis p. Leonas atsistatydino su visu kabinetu pavesdamas M. Sleževičiui sudaryti naują kabinetą. Tą sužinoję vokiečiai nusprendė, kad yra įvykęs perversmas ir pasiūlė derybas nutraukti. Gavę užtikrinimą, kad perversmo nėra įvykę užklauso: o kaip su Valstybės Tarybos Prezidentu? Gavę atsakymą, kad Smetona tebėra savo vietoje sutiko derybas tęsti ir pirmoji šimto milijonų markių paskola buvo gauta.

Vienas iš pirmųjų įstatymų, kurį Antanas Smetona pasirašo kaip Valstybės Prezidentas, buvo Valstybės Tarybos 1919 m. lapkričio 20 d. trečiuoju skaitymu priimtas Steigiamojo Seimo rinkimų įstatymas.

1920 metų balandžio mėn. viduryje įvyko Steigiamojo Seimo rinkimai. Iš 112 išrinktų atstovų krikščionių blokas gavo 59. Buvo sudaryta koalicinė vyriausybė, o Steigiamojo Seimo pirmininkas Aleksandras Stulginskis pradėjo eiti Valstybės Prezidento pareigas. Tuo ir baigėsi pirmasis Antano Smetonos prezidentavimo epizodas.

Pasitraukęs iš prezidento pareigų visą savo energiją atiduoda laikraštiniui darbui. Čia ir vėl pasireiškia nerami kovotojo dvasia aštria plunksna ir taikliu žodžiu, kas iššaukia jo redguojamų laikraščių uždarinėjimą ir baudas. 1923 metais nepajėgdamas sumokėti 2000 litų pabaudos pasodinamas dviem mėnesiam Kauno kalėjimui. Kilus visuomenėje audrai greit buvo surinkta reikalinga suma ir Smetona iš kalėjimo paleistas. Jau ir tada kas tai suprato, kad nepatogu kalėjime laikyti buvusį valstybės prezidentą, tuo labiau Pirmąjį Lietuvos Prezidentą.

Su apgailestavimu tenka pripažinti, kad tokio pobūdžio demokratinei santvarkai, kokia buvo įvesta Lietuvoje, labai sunkiai sekėsi. Priežasčių tam buvo daug. Ilgiau kaip šimtmetį trukusi autokratinės Rusijos okupacija tautoje paliko savo antspaudą. Rusija nuo senų laikų yra žinoma kaip kraštas, kuriame skirtinga nuo valdžios nuomonė niekada nebuvo toleruojama. Iš to ir rusiškas priežodis — načalstvo lutčė znajet — vyresnybė geriau žino. Tobula demokratija paremta kito nuomonės gerbimu, ko ypatingai trūko visuose Lietuvos seimuose. Čia reikia sutikti su amžinos atminties dr. Purickiu, kuris apžvelgdamas pirmąjį Nepriklausomos Lietuvos dešimtmetį rašė: "Mūsų politinės partijos parodė didelį nesubrendimą, kad tokiu kritingu momentu, kai buvo sprendžiamas Klaipėdos klausimas, kai Vilniaus byla dar kabojo ore, kai buvo daug kitų svarbių nesutvar-

kytų reikalų, jos nepajėgė padaryti kompromisą ir susitarti".

Prie to plėšrūs kaimynai lyg vilkai pamiškėje laukė progos, kad tą jauną valstybę galėtų sudraskyti, dėl ko labai jaudinosi laisvės kovų savanoriai, studentija ir kariuomenė.

Mesime žingsnį į kelis parlamentinės santvarkos etapus Lietuvoje.

Štai 1922 metų spalio 10 ir 11 dienomis išrenkamas Pirmasis Lietuvos Seimas iš 78 narių. Krikščioniškasis blokas šį kartą absoliutiškos daugumos nebegauna kokią turėjo Steigiamajam Seime, ko pasėkoje ir Stulginskio išrinkimas Valstybės Prezidentu buvo kvestionuojamas. Galvanausko sudarytas kabinetas už pasitikėjimą gauna 38 balsus ir tiek pat balsų prieš. Pozicija ir opozicija turėjo po lygiai balsų. Partijoms nesusitariant ir į kompromisus nesileidžiant, joks darbas neįmanomas. Tad liko tik viena išeitis — paleisti Seimą kas ir buvo padaryta 1923 metų kovo 12 dieną.

Vos septyniems mėnesiams praėjus nuo Pirmojo Seimo rinkimų, 1923 m. gegužės 12 ir 13 dienomis išrenkamas Antrasis Seimas, kuriame krikščionių blokas gauna nežymią daugumą — 40 iš 78 atstovų. Birželio 19 d. Stulginskis vėl išrenkamas Valstybės Prezidentu. Su tokia nežymia dauguma valdymas buvo sunkus. Einant Antrojo Seimo kadencijai prie galo partijų kova ėjo aštryn. Anot ankščiau cituoto dr. Purickio: "Kolijomaisi, plūdimai, obstrukcijos buvo sei-

me įprastas dalykas. Porą kartų net reikėjo kviesti policiją pašalinti neklusnius seimo narius iš posėdžių salės".

1926 m. gegužės 8, 9 ir 10 dienomis išrenkamas Trečiasis Seimas, kuriame iš 85 atstovų krikščionių blokas beturėjo tik 30. Naujasis Seimas birželio 7 d. Prezidentu išrinko dr. Grinių, kuris kabinetai sudaryti pavedė Sleževičiui. Šio Seimo sudėtis buvo labai margą su daugelio partijų ir mažumų atstovais, kurių Sleževičiaus vyriausybė patenkinti negalėjo. Labai suliberalėjus režimui sujudo radikalieji elementai pradedant komunistais ir baigiant mažumom.

Jei sunkiai ėjo darbas pirmuosiuose dviejuose seimuose dėl po kairiosios srovės liberalizmo skraiste pasislėpusių komunistų ir jų talkininkų trukdymų, tai Trečiojo Seimo rinkimų rezultatai nejuokais išgąsdino visus tuos, kurie tikėjo, kad toks aštrus posūkis į kairę veda į suirutę, komunistinį perversmą ir taip sunkiai laimėtos nepriklausomybės praradimą. Rinkimų rezultatai labiausiai nustebinti ir išgąsdinti buvo krikščioniškojo bloko vadovai.

Antrai ir ilgiausiai užtrukusiai prezidentystei Antanas Smetona ateina į valdžią ne normaliu demokratines procedūras keliu, bet pasėkoje grupės karininkų 1926 m. gruodžio 17 d. padaryto perversmo. Pats Smetona perversmo neorganizavo ir, anot bendralaikį tvirtinimo, apie samokslininkų planus net nežinojo. Šioje valdžios krizėje perversmininkų buvo pakviestas užimti prezidento postą. Į jį buvo dedamos viltys, kad būdamas populiarus kaip Pirmasis Lietuvos Prezidentas jis įves ramesnę ir pastovesnę tvarką.

(Bus daugiau)

Didžiausias kailių pasirinkimas

pas vienintelį
lietuvių kailininką

Chicagoje

**NORMANA
BURŠTEINĄ**

Tel. 263-5826

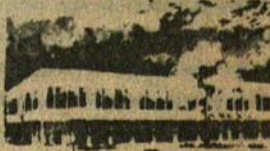
(įstaigos) ir

677-8489 (buto)

185 North Wabash Avenue 2nd Floor
Chicago, Ill. 60601

TAUPYKITE DABAR

Pas mus ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekvienam skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UZ CERTIFIKATŲ MOKAME:

7 1/2% — 4 metų su \$10,000, minimum.
6 3/4% — 30 mėn. su \$1,000, minimum.
6 1/4% — 1 metų su \$1,000, minimum.

Member F.S.L.I.C., Washington, D.C. Equal Opportunity Lender

**Saint
Anthony
Savings**

1447 S. 19th Court • Cicero, Illinois 60650

Phone (312) 656-6330

Open Mon., 9-8; Tues., Thurs., Fri., 9-5; Sat., 9-1; Closed Wed.

Juozas Gribauskas, vedėjas

Viešėdami Chicagoje aplankykite PARAMA MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ —

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKAS

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKE — ĮSITIKINSITE.

BIRUTĖ PŪKELEVIČIŪTĖ

Dirvos premijuota novelė

Mindaugas nesiaikišina ir nesiteisina. Jūratė nutyla. Juodu žiūri vienas į kitą ir tas žvilgsnių susikirtimas labai iškaltus; jame yra ir liūdesio, ir švelnumo, ir nuožmaus džiūgavimo; ir maišto, ir nuolankumo – didelei, nepažįstamai jėgai, kuri valdo visą žemę. Kažkur toli, Luna parke, tebegroja muzika, kažkur aukštai mirkčioja žvaigždės. Lengvas vėjo dvelkimas atneša iš sodelio rožių kvapą; iki pamišimo, iki sąmonės netekimo – žolėje čirškiai žiogai. Abu jaunuoliai, vienas kito nusigandę ir vienas kitu apsvaigę, jaučia kad ir juos – pamažu apglėbia karšta žemės naktis, nuostabi rugpiučio naktis.

– Kokie jauni! – mąsto Arvis, pasirėmęs ant baseino kopetėlių atamos. – Kokie jauni ir kokie gražūs!

Jam ir vėl pasidaro graudu. Kažkoks keistas liūdnumas, kažkoks labai savotiškas ilgesys suspaudžia Arvio širdį. Jis net šnirpšteli nosim ir nusigandęs, kad, ko gero, neapsiašarotų, uoliai ima raustis savo kišenės, ieškodamas nosinės.

Per tą trumpą silpnumo valandėlę visas velniuko planas vėl nueina vėjais!

Kai Arvis, pagaliau suradęs nosinę, pakelia galvą, jis net nespėja susigaudyti, kas jaunuolių tarpe įvyko. Tik mato, kad Jūratė iš visų jėgų pastumia Mindaugą ir vaikas žngteli atbulas ant suolo. Rankiodama savo drabužius, mergina garsiai šaukia, bet Arvis pagauna tik žodžių skeveldras:

– Man šlykštu į tave žiūrėti! Kažkoks maniakas! Kažkoks puslaukinis.. Ir kuo tu mane laikai? Gerai mama sako: Amerikos jaunimas visai supuvęs. Net ir lietuviukai tapo panašiais į juodžius. Nedrįsk daugiau niekad man paskambinti ir niekad neužeik, nes aš užtrenksiu tau prieš nosį duris!

Ir, susisupusi į žaliąjį rankšluostį, Jūratė basa bėga per kiemą. Netrukus sužinia jos Volkswageno motoras.

– Kas atsitiko? – nusigandęs Arvis skubiai prisėda ant suolo, šalia Mindaugo. – Varge, varge! Kas atsitiko?

– Merginos visos tokios! – karčiai sudejuoja Mindaugas. – Žaidžia, erzina, o paskui tyčiojasi! Lyg aš ne žmogus, lyg aš neturiu jausmų. Kad aš kada nors į ją bent šonu pažvelgčiau! Baigta!

Kitą rytą Arvį pasišaukė Majoras.

– Hells-bells, – trinkelėjo jis kumščiu į stalą. – Tau buvo duotos puikiausios sąlygos, tau stačiai viskas buvo padėta ant delno. Bet tu būtinai turėjai sujaukti ir šitą planą. Kas įvyko? Kalbėk!

Arvis neišdrįso nei prasižioti. Majoras susitvardė ir užsidegė pypkę.

– Apie jaunuolius turėjom puikiausias rekomendacijas. Abu jausmingi, abu naivūs, abu pasišovę skubiai pažinti gyvenimą. Vadinas, jaunuoliai su galimybėm. Pirmos rūšies medžiaga. Kiekvienas kitas velnias būtų juos užlenkęs, o ką padarei tu? Man tiesiog koktu skaičyti!

Majoras pastūmė Arvio raportą į šalį ir pasikėlęs pradėjo vaikščioti po kambarį.

– Arvi, – nelauktai jis prisėdo ant stalo krašto. – Tu turi kažkokių vidinių prieštaravimų, kažkokių man nežinomų problemų. Kaip su velniu – su tavimi kažkas iš esmės netvarkoj. Prisipažįstu, sūnau, ta mintis mane neramina. Suprask, mažus nukrypimus galima patikslinti, nedideles klaidas galima atitaisyti, bet pakeisti esminį tavo požiūrį į mūsų darbą – ne mano valioj.

Majoras nukratė pypkęs pelenus į plačią onikso peleninę.

– Ar tu, – užklausė jis labai tyliai, lyg bijodamas atsakymo, – ar tu, sūnau, sutinki su bendrąja pragaro linija? Gal ji tau nepriimtina?

Arvis ilgai žiūrėjo į Majorą ir tada pratarė:

– Linija man priimtina.

Bet jo balsas buvo ne toks tvirtas, kaip Majoras būtų pageidavęs. Todėl, kai Arvis išėjo iš kabineto, Majoras giliai atsiduso, prisitraukė kėdę arčiau prie stalo ir vėl atsivertė Arvio bylą. Kur pakastas šuo?

Arvis, žinoma, nenujautė, kad Majoras, prieš pasirašydamas jam paskyrimą į Detroitą, vėl buvo jo bylą nuodugniai peržiūrėjęs. Tarp senų raportų jis aptiko Jūratės Gelaziūtės ir Mindaugo Norkaičio pavardes.

Buvo priešpiečių metas. Majoras, sklaidydamas bylos lakštus stiprinosi jam įprastu kukliu užkandžiu: stikline pieno ir švediškos duonos riekyte. Tada jis vėl užsidegė pypkę ir, kai malonus tabako aromatas pasklido po kambarį, jam atėjo įdomi mintis.

– Hells-bells, – pratarė jis, besisupdamas kėdėje ir spustelėjęs mygtuką, pasišaukė savo asmeninį sekretorių.

Už dešimties minučių kartotekos biuro vedėjas jau paklojo ant Majoro stalo Telekso išmuštą informaciją: Jū-

ratė Gelaziūtė-Svilienė tebegyvena Bostone. Jos vyras dirba "Saunders & Gilbo" mechaninės inžinerijos bendrovėje. Dar už penkiolikos minučių Larry Gilbo paskambino savo svainiui, į Detroito padalinį, ir pasiūlė jam jauną, gabų inžinierių, Rimą Svilą. Jūratės vyras gavo paaugštinimą, persikėlimo išlaidas apmokėjo "Saunders & Gilbo". Svilai, neatsidžiaugdami savo laime, išsikėlė Detroitan.

Po kelių dienų į tą patį miestą buvo pasiustas ir Arvis.

– Labai galimas dalykas, sūnau, – išpėjo jį Majoras, – kad Detroito sutiksi kelis senus pažįstamus. Ar dr prisimeni du Bostono jaunuolius – Mindaugą Norkaitį ir Jūratę? Dabar juodu suaugę žmonės, turi šeimas ir, aišku, jų gyvenimai dar sudėtingesni, negu jaunystėje. Bet tuo įdomesnė tau turėtų būti naujoji užduotis. Pasakyti tau atvirai: kadaise už tuos jaunuolius buvau, be-rods, tave išbąręs, o šiandien pagalvojau – jei tasyk nebūtum taip gėdingai pralošęs, anas "vasaros nakties sapnas", ko gero būtų pasibaigęs ties jungtinių alatorium. Bet laimėk, sūnau, dabar, ir pragaro pergalę bus garantuota. Neveltui sakoma, kad nėra to blogo, kas neišėitų į gerą.

Tokiais žodžiais Majoras išlydėjo Arvį į Detroitą.

Ketvirtadienio vakarą ponja Antanina Gudauskienė, Detroito gyvenanti Jūratės teta, šventė savo vardines ir, aišku, užsikvietė naujakūrius Svilus. Kadangi Gudauskienė buvo Mindaugo pacientė, ji nutarė pasikviesti ir svečius ir savo daktarą. Kitu atveju moteriškai tokia mintis nebūtų atėjusi net į galvą, tačiau, jai beskambinant ir visas šalis savo pažįstamiems, Arvis atvertė telefonų knygutę raidę "N" ir Gudauskienė bematant išsuko Norkaičio numerį:

– Tik daktare, nesakykit "ne" – aš tokio žodžio nepriimsiu už atsakymą. Ir mano velionis vyras jus labai gerbė, o aš jus tiesiog dievinu! Žinau, kad esat demokratiškas, tad, meldžiu nepasididžiuoti. Išgersim kavos puodelį, paragausit mano citrininio likerio; kepu turtą ir mozūrėlį "čigoną". Aplankykit seną savo pacientę kad ir kelioms valandoms. Mes kukliai, mes šeimyniškai. Ir būtinai atsivežkit poniją Norkaitienę.

– Žmona ši rytą išskrido su vaikais į Kanadą pas gimines, – atsakė Mindaugas, – Na, o man vienam gal pavojinga puotauti pas gražias ponias...

– Cha-cha-cha, daktare, cha-cha-cha! – maloniai pagirta nusijuokė Gudauskienė. – Jeigu tamsta dabar likai viengungiu, tai būtinai turiu jus motiniškai pagloboti!

Norkaitis per daug nesispyrė, nes Jūratė, pietaudama Jachtklube, buvo prasaritusi, kad jai ir Rimui reikės švesti tetos Gudauskienės Antaninės.

Tuo metu, kai Mindaugas kalbėjo su savo paciente, Svilas paskambino į namus: jis negalėsias ši vakarą važiuoti pas tetą, nes vice prezidentas po darbo nori jam aprodyti elektros jėgainę Trentone. Jūratė jam atsakė, kad tokiu atveju ji taipogi liksianti namuose.

Buvo pusė vienuoliktos ir telefonai ėmė šitaip skambėti:

Mindaugas Jūratei: telefonas užimtas.

Jūratė tetai: tetule, Rimas dirba, negaliu atvažiuoti viena, neturiu mašinos. Atsiprašom, atsiprašom...

Teta savo draugei Valavičienei: Monika, gal judu su Kaziu galit atvežti mano seserėčią?

Mindaugas Jūratei: ši vakarą susitiksim! Tu viena? Be mašinos? Aš tave atvešiu.

Jūratė tetai: telefonas užimtas (teta suka Jūratės numerį).

Jūratė Rimui: nutariau važiuoti. Žinai, senas žmogus, gali išsižesti; Sniegutę pasiims Stankūnai, kaip ir buvom sutarę. Dėl mašinos nesirūpink – nepradžiusi, pasiimsi taksį.

Teta Jūratei: tave atveš Valavičiai.

Jūratė Mindaugui: mane atveš tokie seniai Valavičiai. Važiuok vienas. Taip bus net patogiau, negu atvažiuoti drauge.

Kai Arvis, pagaliau, buvo viską sutvarkęs, jis prisiminė Majoro žodžius: tikrai, Jūratės ir Mindaugo gyvenimai dabar sudėtingesni. Net eilinį susitikimą sunku suorganizuoti.

O Jūratė, padėjusi telefono ragelį, valandėlei susimastė. Kodėl ji pasakė: "Taip bus patogiau?" Lyg jai reikėtų kažką slapstyti!

– Supaisys! – galop gūžtelėjo ji pečiais ir nuėjo prie spintos rinktis šiam vakarui rūbo.

– Imk šitą, – pasiūlė jai Arvis, rodydamas į žalio šilko suknią, pamėtytą violetiniais ratilais.

– Gal per daug iškirta? – paabejojo Jūratė. – Vyresnių žmonių kompanija...

– Argi tik vyresnių? – sušnabždėjo Arvis, persilenkęs per spintos duris. – Argi tik vyresnių?...

Devynios.

Mozūrėlis jau paragautas, "Ilgiausių metų" sugiedota,

Kipro Petrausko plokštelė išklaudyta, namų šeimininkės gintarų kolekcija apžiūrėta ir paliaupsinta.

Svečiai pasiskirstę į kelias grupes. Aplink pulkininką Pijų Strazdą susimetę vyrai ragina jį rašyti atsiminimus. Bet jis kietai laikosi:

– Yra, kas rašo. Vienas aukšto rango kariškis, pavadės neminėsiu, neseniai atsiuntė man laišką su tokiu prašymu: "Brolau, ketinu išleisti atsiminimų knygą. Padėk man kai ką prisiminti. Žinau, kad vienu metu perėmiau antrąją diviziją. Bet iš ko ją perėmiau, kodėl perėmiau, kada perėmiau – nors užmušk, neatsimenu". Lyg divizija, brangūs ponai, būtų koks dėmesio nevertas šapas! "Bičiuli", parašiau aš jam, "sunku bus pačiam su atsiminimais. Išleisk verčiau neatsiminimų knygą, vardu 'Padėkit man prisiminti'. Ten surašęs viską, ko pats šiandien, nors užmuštumėm, neprisimeni, tikiuosi, sulauktum į kai kuriuos klausimus atsakymų iš skaitytojų.

– Juokas juoku, – sako miškininkas Mykolas Digrys, – bet visiems, tamsta, atmintis dyla. Štai aš, sakysime, savo medynus žinoju, kaip penkis rankos pirštus. Aliai vieną medelį Net ir Amerikoje, vis būdavo, prieš užmigdamas, po girią bent mintyse pasivaikštau. O šiandien, tamsta, jeigu reikėtų...

– Na, dyla, pons Digry, dyla ir man, – sutinka pulkininkas. – Bet užtat mudu turime pakankamai proto ir nerąšom atsiminimų knygos.

– O būtų, tamsta, apie ką parašyti! – užsidega Digrys. – Štai, pamenu, užsidėjęs dviratį lekiu miško keliu į Plungę. Lekiu, tamsta, į Vydūno misterijos vaidinimą. Saulė jau leidžiasi, sakyčiau kokios šešios ar septynios valandos. Ne, gal jau ir pusė aštuonių, nes buvo vasaros metas. Maždaug Škaplierinė. Ne, gal jau apie šventą Roką. Taigi, saulė mirguliuoja tarp eglių...

– Ponia brangil! – kitoj salonėlio pusėj čiaukška Emilija Tijūnaitienė. – Pati, brangute, nematei, todėl ir nesakyk. Aš duočiau tiesiog savo dešinę ranką nukirsti, kad tuos dalykus tvarkė saugumiečiai. Jau būdavo iš anksto numatyta, iki kurios ponios prezidentui valia per balių prišokti, o toliau – ekselencija, stok! Neleidi, brangute, man baigti istorijos. Tą patį vakarą, sakau, tą patį vakarą ir vėl – valsas su figūrom! Išeinu šokti ir dabar jau ne su savo Igno, bet su amžinatilsiu advokatu Juodviršiu. Vyras, kaip uosis, pamenai? O ir aš, kalytė mieliausia, atrodau, kaip kokia karalaitė. Tik tiulilai, tik vualiai – tiesiog spinduliuoju! "Domai", sakau, "tu prišok arčiau prie prezidento. Kai prasidės figūros, aš noriu bent vieną kartą su juo apsisukti." Lekiam, brangute, su mėlynuoju Dunoju ir štai, prasideda! Vyras ima sukti ponias iš kairės. Stoviu, širdyte mieliausia, eilė aštunta. Ir ką tu pasakysi – išsuka penkias, duoda šeštą ranką ir – lygt kirviu nukirstai! Ties manim, brangute, visai ties manim staiga pasigirsta komanda: "Su savom!"

Daktaras Norkaitis ir Svilienė šioj kompanijoje patys jauniasi.

– Sakykit, ponja, – klausia Jūratę vienas raudonskrustis senukas ir, timpltelėjęs kelnes per kelius aukštyn, prisėda šalia jos, – sakyk man, ar tamstos tėvelis kartais netarnavo Raseinių miesto savivaldybėje? Nugirdau, jog tamsta esanti Gelaziūtė. Aš pažinoju Vincą Gelazių. Suo juo kadaise...

– Ne, tai ne mano tėvelis, – nutraukia Jūratė.

– Ak, ne tamstos! Tai kieno? Su tuo Vincu Gelžium vienu metu lyg ir bičiuliavomės. Pamenu, trisdešimt aštuntųjų metų vasarą mudu...

Mindaugą apsidė bent kelios ponios:

– Tai jūsų, daktare, nuomone du-trys kiaušiniai į savaitę sveikatai žalos nedaro? Aš taip išibaiminusi cholesterolio, kad tiesiog nežinau, ką valgyti. O nuo ko, jūsų nuomone, man dažnai ima tirpti dešinės rankos pirštai? Visai, žinote, nejaučiu kartais smiliaus. Judinu, judinu, kol...

Mindaugas, universitete prisiklausęs, jog gydytojui apie mediciną kalbėti privačiuose subuvimuose yra didelis netaktas, bando peršokti į kokią nors kitą temą, tačiau ponios gana atkaklios.

Tuo metu Jūratė pakyla:

– Labai visų atsiprašau, bet aš turiu atsisveikinti. Mano dukrytė, ko gero, neužmiega svetimuos namuos. Žinot, motinai rūpi...

– Ar tau pašaukti taksį? – susirūpina teta Antanina.

– Ponia Svilienė, jūs be mašinos? – pašoka Mindaugas. – Leiskit man jums patarnauti.

– Ką jūs, daktare, ką jūs!... – atsisakinėja Jūratė. – Kaip aš galiu poniams jus atimti!

– Esu tikras, kad ponios man atleis, – nusilenkia Mindaugas savo gerbėjoms. – Visiems detroitiečiams būtų didelė negarbė, jei aš jūsų nepavėžinčiau.

Kai melsva Norkaičio "Electra" išrieda gatvėn iš tetos Antaninos kiemo, Jūratė patogiai atsislošia ir suneria rankas už galvos, lyg norėtų pasiražyti.

– Ištrūkom! – nusijuokia Mindaugas.

– Ištrūkom! – ima juoktis ir Jūratė.

– Ištrūkom! – nusijuokia dar kažkas.

Užpakalinėj sėdynėj guli išsitiesęs Arvis. Jis taipogi suneria rankas už galvos, lyg norėtų pasiražyti.

Visi šios mašinos keleiviai kai kuriais klausimais, matyt, sutaria. Vienas kitą supranta. Todėl jiems nereikia vesti ilgų pašnekesių. Todėl jiems smagu drauge važiuoti. Malonu. Jauku.

(Bus daugiau)

KŪRYBA IR MOKSLAS

APIE KULTŪRINĖS VEIKLOS TURINĮ IR METODUS

Pokalbis su LB Kultūros Tarybos pirm. A. Kairiu

JURGIS GLIAUDĖ

— Kokioms aplinkybėms esant teko išspraeigoti būti LB Kultūros tarybos pirmininku?

— 1973 m. balandžio 28-29 d.d. New Yorke įvykęs LB Tarybos suvažiavimas priėmė rezoliuciją 'neatidėliojant pradėti Kultūros Tarybos organizavimą'. Buvo aiškus prasišaukimas su karta išigaliojusiu LB 44\$, kuris sako, cituoju: "Kultūros tarybos narius pasirenka Tarybos pirmininkas". Kultūrinėje veikloje susidarė nemalonūs įtampimas. Grižęs į Chicago, parašiau užklausiamaį raštą LB Garbės teismui: ar LB Kultūros fondas turi teisę veikti pagal naujuosius įstatus, pakeitus vardą, kaip padarė Krašto valdyba. LB Garbės teismas savo 1973 m. birželio 5 d. sprendimu išaiškino, kad kultūros Fondas veikia pagal senuosius LB įstatus ir todėl negali savo veikla derintis prie naujųjų. Sprendimą motyvavo tuo, kad cituoju: "JAV LB Kultūros taryba yra visai nauja institucija". Tačiau nepaaiškino, kaip galima veikti pagal jau nustočiusius galioti įstatus.

Tokiais ir panašiais įvykiais LB Kultūros Fondo pirmininkas ir visa valdyba buvo dezorganizuoti, kultūriniai užsimojimai paraližuoti, visi pasijutome esantik savo dienas bebaigiančios institucijos tvarkytomis. Ne tiek svarbu, kad LB Garbės teismo toksai sprendimas dar ilgai liks visiems paslaptimi, svarbu, kad klaušimas dar ir šiandien nėra atsakytas, būtent, kuria prasme "JAV LB Kultūros taryba yra visai nauja institucija"? Šis faktas rodo, kad ne dėl Kultūros Fondo valdybos ar jos pirmininko

kaltės veik visus metus buvo sustojusi kultūrinė veikla.

Išrinkus naują LB Krašto valdybą, daugiau nei pusmetį buvo sugaišta ieškant 'gero pirmininko'. Pagaliau, apėjus ratą, sustota toje pat vietoje. Š.m. gegužės 30 d. gavau raštą LB Tarybos prezidiumo pirmininko Algio Rugieniaus, pranešantį, kad esu patvirtintas Tarybos pirmininku, santykiu 40 už, 4 prieš. Toks nedviprasmiškas LB Tarybos pasisakymas už mano kandidatūrą grąžino man moralią pusiausvyrą ir davė jėgų pradėti darbą iš naujo.

— Kaip atrodo Kultūros tarybos struktūra? Kokie jos veikimo metodai?

— Gavau visą eilę pasiūlymų ir patarimų. Vieni pataria Kultūros tarybai būti vien kultūrinės veiklos planavimo institucija. Kiti patarė kreipti didesnę dėmesį į konkrečią kultūrinę veiklą, paliekant planavimą vien teoretikams. Jei tokių patarimų būčiau paklauses, būčiau prasišaukęs su LB įstatų 42\$, kuris sako, cituoju: "kultūriniais uždaviniais planuoti ir vykdyti veikia JAV LB Kultūros taryba." Tad, Kultūros tarybai pačiai priklauso ir planavimas, ir suplanuotų darbų realizavimas.

LB Kultūros taryba sudaryta iš dviejų skyrių: Planavimo ir Vykdomojo. Planavimo skyriaus darbas bus vykdomas korespondenciniu būdu. Vykdomasis skyrius rūpinsis konkrečia kultūrine veikla, organizacine kultūros aktualija. Atskirų pirmininkų skyriai neturės. Aš koordinuosiu darbą. Ateitis parodys ar tokia struktūra bus naši ir veiksminga. Turiu abejonių, turiu ir vilčių. Abejones sukelia galimo darbo našta: taryba iš 5 ar 7 žmonių — nieko ypatingo, tačiau iš 19 — jau kitos problemos.

Iš kitos pusės vilties teikia išskyrimo eksperimentas. Patirtis rodo, kad kultūrininkai intelektualai visai pagrįstai laiko save, vaizdžiai kalbant, karininkais, o kultūrinio darbo vykdytojus — kareiviais. Atskirus teoretikus nuo praktikų, pažiūrėsime kas iš to išeis.

Š.m. balandžio 17 d. įvyko buv. LB Kultūros fondo paskutinis posėdis. Veikla buvo sustabdyta. Buv. LB Kultūros fondo žinioje veikusias kultūrinės institucijas, kaip Pasaulio Lietuvių Archyvą, LB Jaunimo teatrą, lėšas, knygas, aktyvą ir pasyvą, o taip pat ir programinius kultūrinio darbo išpareigojimus jau perėmė naujai sudarytoji LB Kultūros taryba. Ji pasistengs iki ateinančio LB Tarybos suvažiavimo paruošti mūsų kultūrinės veiklos planus. Tuoj pat pradės rūpintis išgauti nuo mokesčių atleidimo statusą ir vykdyti kitus kultūrinės veiklos uždavinius, testinumo tvarka perimtus iš buv. LB Kultūros Fondo.

— Kultūros Tarybos veiklos planavimas, atrodo, nebus 'smegenų tresto', tai yra ryškaus rinktinumo ir tam tikro izolacionizmo žymių, bet kooperacijos su išėjusių iniciatyva paremtas darbas?

— Suskirstymas darbo i Planavimo ir Vykdomo skyrius padarytas vien mano nuožiūra, pasitarus su Krašto valdybos pirmininku. Vykdomasis skyrius sudarytas iš vien Chicagoje gyvenančių asmenų, nes jų veiklos laukas grynai praktinis, reikalaujantis kasdienės darbo duoklės. Planavimo skyrius sudarytas iš visoje šalyje gyvenančių mūsų intelektualų bei kultūrininkų. Ne vien todėl, kad kultūriniam prioritetui nustatyti bei projektams paruošti reikia 'smegenų tresto', kokio negausi viename mieste, bet todėl, kad LB-nei svarbu i tokį reikšmingą darbą įtraukti kuo platesnes intelektualų jėgas, kurie be pažiūrų skirtumo, be politinių ar organizacinių ginčų, atsidėtu mūsų kultūriniam darbui. Mano giliu įsitikinimu, joks asmuo, politinė grupė ar organizacija, neturi kultūrinės veiklos monopolio. Kultūrinis išėjusių išsprasminimas priklauso lygiai visiems ir visi lygiai esame atsakingi.

Kultūrinės veiklos planas turėjo būti paruoštas jau prieš keletą metų. Tokiam planui įgyvendinti tikimasi turėti nemažą pinigų sumą, gal virš ketvirčio milijono dešimties metų laikotarpyje.

— Kas yra, konkrečiai tarus, mūsų kultūrinės veiklos ir rūpesčių objektai?

— Moksliniai dalykai labiausiai mums rūpi. Kokios

LB Kultūros Tarybos pirm. Anatolijus Kairys

kultūrinės sritys kultivuojamos? Kokiam darbui angažuotini asmenys? Mano nuomone, tokie moksliniai ar meniniai projektai turi būti vykdomi, kurie turi tiesioginės reikšmės Lietuvių kultūrai ir jo kultūrinei pažangai. Pavyzdžiui: Lietuvos valstybės ir tautos istorija, Lietuvių kalba ir jai giminingi dalykai, Lietuvių literatūra savo ir svetimos kalbomis, Lietuvių menas, muzika ir dainos, Lietuvių tautosaka ir tautiniai šokiai, Lietuvių reprezentaciniai leidiniai savo ir svetimos kalbomis, žymieji lietuviai: monografijos, biografijos ir atsiminimai, Teatras ir teatrologija, ir kt. kt.

Objektai, kurie neturi ryšio su mūsų kultūra, neturėtų būti finansuojami išėvijų sudėtais pinigais. Pav. kompiuterių mokslas, skridimas į erdves, nors ir lietuvių mokslininkų darbai, neieitū i Kultūros tarybos rūpesčių sritį. Mums rūpi dva-

siniai mūsų tautos lobiai. Tokiems darbams pirmenybė.

Šia proga kreipiuosi i mūsų kultūrininkus, menininkus ir mokslininkus, i įvairius mūsų visuomenės veikėjus, kuriems rūpi mūsų kultūrinė prasmė, savo mintimis, idėjomis ar bent su gestijomis prisidėti prie kultūrinės veiklos projekto paruošimo. Neįmanoma visus pasiekti laiškais. Kreipiuosi dabar. Kas turi kokių sumanymų, pasiūlymų ar planų, rašykite. Kultūriniai laukai platus ir gražūs, teikia daug vilčių dabarčiai ir ateičiai, tačiau be širdies, be rankų, be pasiaukojimo ir geriausia žemė neduoda vaisių.

Esu dėkingas Dirvai už šio pokalbio paskelbimą.

Šis pokalbis su Anatolijum Kairiu nelyginant užuo laidos pakėlimas, už kurios matome mūsų pačių plačiausios kultūrinės veiklos tam tikrą palaidumą, nesukontcentravimą, jos nuoveikių partizaniškumą. A. Kairys ateina i Kultūros tarybos pirmininko pareigas su ryškiai akcentuota organizuotumo, net centralizavimo idėja. Jis pageidauja plačios visų tautos. Tai yra ryžtingas išsiveržimas iš rutinos, iš lokalizmo, iš uždaramo.

Tariusi, kad skaitytojai bus dėkingi dramaturgui A. Kairui už jo pokalbį su Dirvos korespondentu...

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

Licensed by VNESHPOSYLTORG

Gerai pažįstama firma, kuri, per daugelį metų skubiai ir tiksliai patarnauja savo skaitlingą klientūrą, siunčiant DOVANAS-SIUNTINIUS I LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, UKRAINĄ IR T. T.

GAVĖJAS NIEKO NEMOKA.

TŪKSTANČIAI KLIENTŲ PATENKINTI.

VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI.

GARANTUOTAS SKUBUS IR TIKSLUS PRISTATYMAS.

Visuose mūsų skyriuose rasite didelį kiekį įvairių aukštos kokybės prekių prieinamomis kainomis.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
affiliated with PODAROGITS, INC.

prima užsakymus DOVANŲ PAŽYMĖJIMAMS, automobiliams, šaldytuvams, televizijų aparatams, radijo transistoriams, magnetofonams (tape records) ir daug kitiems dalykams, taip pat BUTAMS savo giminėms ir draugams gyvenantiems Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje.

Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausioje įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

488 MADISON AVENUE, FLOOR 21ST,

(Tarp 51 ir 52 g-vės)

NEW YORK, N. Y. 10022

Tel.: (212) 758-1150 / 1

SKYRIA I:

New York, N. Y. 10003, 45 Second Avenue	Tel.: 254-5456
New York, N. Y., 10011, 135 W. 14 St.	CH 3-2583
So. Boston, Mass. 02127, 331 West Broadway	268-0068
Buffalo, N. Y. 14206, 332 Fillmore Avenue	856-2674
Chicago, Ill. 60622, 2222 West Chicago Avenue	278-6966
Chicago, Ill. 60629, 2501 West 69 St.	925-2737
Cleveland, Ohio 44134, 5879 State Road	884-1728
Irvington, N. J. 07111, 762 Springfield Avenue	372-4685
Irvington, N. J. 07111, 1082 Springfield Ave.	374-6446
Fort Wayne, Ind. 46808, 1807 Beimeke Rd.	432-5402
Grand Rapids, Mich. 49504, 636-38 Bridge St. N.W.	458-2256
Hartmanck, Mich. 48212, 11333 Jos. Campau Ave.	365-5255
Hartford, Conn. 06106, 518 Park St.	246-9473
Lakewood, N. J. 08701, 241 Fourth St.	363-8569
Los Angeles, Calif. 90022, 960 S. Atlantic Blvd.	261-2994
New Haven, Conn. 06511, 1329 Boulevard	562-1446
Newark, N. J. 07106, 698 Sanford Ave.	372-8783
Passaic, N. J. 07055, 176 Market Street	472-6387
Paterson, N. J. 07505, 60 Broadway	345-2028
Philadelphia, Pa. 19122, 1214 N. 5th St.	PO 3-4818
Philadelphia, Pa. 19141, 4925 Old York Rd.	763-4818
Pittsburgh, Pa. 15203, 1307 E. Carson Street	481-2750
San Francisco, Calif. 94115, 1826 Divisadero St.	346-1571
Waterbury, Conn. 06708, 905 Bank Street	756-6766
Woodhaven, N. Y. 11421, 94-08 Jamaica Ave.	441-4712
Worcester, Mass. 01610, 144 Millbury Street	798-2868
Youngstown, Ohio 44503, 309 W. Federal Street	743-0440

NAUJOS KNYGOS

MARIJA
ŠEŠTOJI
DIENA

• Marija Saulaitė. ŠEŠTOJI DIENA. Poezija. Dedikuota Vilniui Viršelis dail. Alfredo Stanevičiaus. 1974 m. Spaudė Nida Londone. 78 psl. Kaina \$3.00.

Tai ketvirtoji autorės (Vilniuje apsilankymo minčių) poezijos knyga. Kitos: Kai mes nutylam, 1967 m.; Viena saulė danguje, 1971 m.; And You (anglų kalba), 1972 m.

LB Detroito apylinkės valdyba pradėjo spaudos platinimo vėjų ir Simo Kudirkos fondų aukų rinkimą. Prie Aukų stalo Vytautas Liesunavičius. J. Urbono nuotr

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

FILATELIJOS KAMPELIS

Nr. 10

ANTANAS BERNOTAS

ISPANIJA išleido 8 pašto ženklų seriją paminėti senųjų amžių istoriją tarp Ispanijos ir Romos su tų laikų romėnų statiniais ir paminklais. Čia dedame tos serijos 9 pezetų p. ženklą su imperatorium Trajanu.

Marcus Ulpius Trajanus (apie 52 - 117 m. po Kr.) gimė kilmingų romėnų šeimoje Italica vietovėje, prie Sevilijos, tuomet romėnų valdomoje Ispanijoje. Tarnavo romėnų legionuose. Imperatorių Tito ir Domiciano laikais dalyvavo romėnų žygiuose prieš germanus ir partus ir labai pasižymėjo. 85 m. buvo išrinktas pretorijum, o 91 m. paskirtas konsulu. 98 m., po Nervos mirties, Trajanas buvo paskelbtas Romos imperatorium. Tuomet jis buvo inspekcijoje kelionėje po germanų kraštus ir i Romą parvyko tik po keletrių metų. 101 m. Trajanas pradėjo kampaniją prieš dakus (dabartinė Bulgarija), 107 m. kraštą visai užkariaudamas ir paversdamas jį Romos provincija Dacia. Po to karo žygius tęsė išlipdamas Sirijoje ir užkariaudamas Mezopotamiją ir Armeniją. Buvo sumuštąs prie Hatros. Pablogėjęs sveikatai, grįžo namo. Mirė pakeičiui Saline, Cilicijos saloje 117 m. Jo laikais Roma buvo labai išpuosla, pristatyta triumfalinių arkų, pirčių, kolonų, vandentiekų, didžiulis forumas.

*** KANADA išleido šiuos naujus pašto ženklus: 1.

rugpjūčio 28 d. -- 8 c. paminėti 100 metų sukakčiai, kai Kanadoje ėmė kurtis

įvairių tautų ateiviai (ne anglai ar prancūzai) -- šiuo kartu menonitai.

Menonitai, šveicarai vokiečiai, kurie gyveno ir Rytprūsioose. XIX šimtmeityje isikūrė pietinėje Rusijoje. Bet kai carai ėmė vykdyti rusifikaciją ir panorėjo menonitus imti į kariuomenę, tie pasipriešino ir ėmė ieškoti kraštų, į kuriuos galėtų emigruoti. Vienas tokių kraštų buvo Kanada. Ir 1874 m. nemaži būriai atvyko į Kanadą ir ėmė kurti dabartinės prerijų provincijose -- Manitoboje, Saskatchewan ir Albertoje. Jie pasižymėjo savo darbštumu ir sumanumu ir labai prisidėjo prie krašto ekonominio gerbūvio pakėlimo.

2. Rugšėjo 23 d. -- keturis 8 c. pašto ženklus olimpiniam žiemos sportui paminėti: čiužinėjimui, slidinėjimui, su sniego pašliūžomis ėjimui ir curlingui. Pašto ženklai spausdinti blokais.

*** KIPRAS (dar prieš karo veiksmų pradžią) išleido 3 p. ženklų seriją II-jo Tarptautinio Kipro studijų kongreso proga su įvairiais piešiniais. Čia dedame 25 mills p. ženklą su Solonu (mozaika).

Solonas (apie 640- apie 561 pr. Kr.), graikų valstybininkas ir poetas, buvo kilęs iš karališkos Medontidų giminės. Jaunystėje vertėsi prekyba ir daug keliavo po anų laikų pasaulį. 594 m. Solonas buvo išrinktas archontu ir jam pavesta sudaryti naują Atėnų konstituciją. Padedamas kitų rinktųjų liaudies atstovų, jis tokią konstituciją sudarė. Pagal šią konstituciją, piliečiai buvo paskirstyti keturiomis klasėmis, žiūrint jų pajamų ir turimo turto. Kartu buvo kiekvienai klasei uždėtos pareigos valstybei. Buvo įsteigta nauja institucija -- prisiekusiųjų teismas, nustatyti santykiai tarp areopago ir kitų valstybės institucijų bei įvesta kitų reformų. Atlikęs reformas, Solonas pasitraukė iš valstybi-

nio gyvenimo. Jo praveisti įstatymai galiojo iki Peloponeso karo laikų. Solono poezija daugiausia tarnavo politikai ir auklėjimui.

*** V. VOKIETIJA išleido 40 pfenigų p. ženklą su Bremeno vaizdu.

Bremenas, antras didumų Vokietijos uostas, guli abiejose Weserio upės pusėse, maždaug 45 kilometrai nuo Šiaurės jūros. Per Bremeną eina beveik pusė Vokietijos eksporto ir importo. Miestas žinomas jau nuo Karolio Didžiojo laikų. 787 m. ten buvo vyksupo buveinė, o 848 m. iš Hamburgo buvo perkelta ir arkivyskupija. Šventosios Romos imperatorius Otto I 965 m. Bremenui leido turėti savo turgus ir miesto administraciją. Miestas tvarkėsi autonomiškai, o miestiečiai turėjo daugiau laisvės, negu kur kitur. 1522 m. buvo įvesta reformacija. 1806 m. buvo užimtas Napoleono ir įjungtas į jo imperiją. 1815 m. Vienos kongreso nutarimu Bremenui buvo gražinta nepriklausomybė, bet turėjo dėtis prie šiaurinės Vokietijos konfederacijos. 1871 m. įėjo į naujai sudarytą vokiečių reichą. I Pas. karo metu miestas nenukentėjo, bet II karo metu buvo labai smarkiai apgriautas. Mieste ir apylinkėse žymi pramonė ir laivų statyklos. Turi apie 400.000 gyventojų. Nuo 1855 iki 1867 m. Bremenas turėjo savo atskirus pašto ženklus. -- Pokario metais Bremene veikė pereinamoji stovykla ir dauguma vadinamųjų DP, emigravę į kitus kraštus, turėjo pereiti per šią stovyklą.

Įlgametis Detroito lietuvių spaudos kiosko vedėjas Vytautas Čižauskas šv. Antano lietuvių parapijoje.

J. Urbono nuotrauka

Tapkite knygos 'TAUTINĖS MINTIES KELIU' mecenatu ar rėmėju

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINEI SĄJUNGAI
87-80 96th St.
Woodhaven, N. Y. 11421

"Tautinės minties keliu" knygą užsiprenumeruoju kaip

- ☐ mecenatas \$100.00
☐ garbės prenumeratorius \$ 50.00
☐ prenumeratorius rėmėjas \$ 20.00

(Čekius rašyti National Lithuanian Society of America, Inc. vardu).

Pridedu čekį sumoje \$.....

Pavardė ir vardas

Adresas

Washingtonė suorganizuotas pabaltiečių Joint Baltic American Committee savo veiklą plečia amerikiečių sluoksniuose. Geresniam ryšiui palaikyti turi nuolatinį ryšininką -- Public relations director Edvardą J. Šumaną. Nuotraukoje Edvardas Šumanas, kongresmanas Frank Horton, komiteto nariai estas Heikki Leesment ir latvis Gunars Meierovics, kongresmano biure. Kongresmanas Frank Horton, Rochester, N.Y., yra didelis pabaltiečių bičiulis, rėmęs rezoliuciją 581, reikalaujančią, kad sovietai paleistų Simą Kudirką.

Baltimorės tautininkai ruošiasi iškilmingai paminėti sukaktį

Po vasaros pertraukos Baltimorės tautininkai buvo susirinkę jau tris kartus. Paskutinioji sueiga įvyko spalio 2 dieną. Kai mažokai narių atsilankydavo, sunku būdavo ką nors galutinai nutarti.

Rudens pradžioje ketinta savybės gegužinė nesuruošta dėl skirtingų nuomonių: vieni spyrėsi, kad tokio pikniko išlaidos būtų apmokėtos iš draugijinio iždo, kiti sutiko, kad už pobūvį kiekvienas dalyvis turėtų pats užsimokėti arba atsivežti savo užkandžių. Todėl gegužinės šiais metais visai atsisakyta.

Spalio mėnesį mūsų skyriui sueina 25 tautinio-visuomeninio darbo metai. Įprasta, kad kasmet rudeni surengdavom kultūrinį vakarą. Vieni nariai įtaigojo

abu renginius (sukaktuvinių paminėjimą ir koncertą) sujungti į vieną; kitiems atrodė, kad tokiu atveju abu nukentėtų, nes savo turiniu vienas nuo kito skiriasi. Apsispręsta iškilmingą paminėjimą nukelti į pavasarį, o spalio 12 dieną suruošti vien įprastinį koncertą. Apskritai, kultūriniais vakarams meninės programos atlikėjų pasirinkimas po eilės metų pasidarė labai ribotas. Ypač dabar keblu mažesnėms organizacijoms, kai reikia varžytis dėl vis didėjančių išlaidų ir mažėjančio bet kokio renginio lankytojų skaičiaus.

Jaunimas į visuomeninį veikimą sunkiai patraukiamas, jis noriau dalyvauja tautinių šokių ir dainų sambūriuose. Padėti apsigyventiems ir Washingtono lietuviams patieksime Hamiltono (Kanados) lietuvių chorą 'Aida', vedamą Vael Verikailio, kuris kartu būna ir solistu. Jaučiame reikalingą paskatinti vieną didžiųjų išeivijos meno sambūrių, kad ilgiau išvertu.

Kad ir labai ribotomis pajėgomis Tautinės S-gos skyrius, kiek galėdamas, stengiasi krutėti ir, progai pasitaikius, išeiti viešumon ir su vien kita kitokio pobūdžio paranga.

Rugšėjo 20-21-22 dienomis vyko iš eilės 6-toji miesto mugė (Baltimore City Fair). Baltimorėje yra šitokių renginių pradininkė, nes jokia kitame šio krašto mieste tokių dar nebūna. Su savo tautodaile ir savitų valgių patiekalais šiemet buvo pakviestos dalyvauti ir vietinės tautybės. Šalia L. Bendruomenės, Svetainės b-vės ir šeštadienio mokyklos palapinių su lietuvišku maistu užkandžių stalą turėjo paruošusi ir mūsų kuo-pelė.

Kiekviena organizacija galėtų daugiau nuveikti, jei žymi jos narių dalis nevengtų savo įnašų prisidėti prie bet kokio užsimojimo ar sumanymo. Paprastai visa darbo našta tenka tempti tik keliems. Taut. S-gos stalo mugėje paruošimą ir tris dienas beveik be paliovos prie jo plūšėjimą ant savo pečių išnešė Anelė ir Jonas Račkauskai. Šie paslaugūs ir sumanūs nariai nepagailėjo savo triušio ir vargo, kad tik mūsų šalis stas nepatirtų didesnio nuostolio. J. Račkauskas beveik pats vienas sukėlė palapinę, kurios nepajėgė nuvertinti antrąją mugės dieną užėjusi net smarki audra su lietuvi. Taipgi jis pats vienas atsigabeno iš namų šaldytuvą, kad nesugestų šiltokame ore paravinėjamas maistas. Organizacijai talkindamas, jis prarado dviejų fabrikė dienų uždarbį.

Su savo dukra Danute A. Račkauskienė visą savaitę gamino įvairių valgių ir kepinų, kad tik jų nepri-trūktų per visą mugės tridienį. Su padėjėjomis, ypač nuolatine skyriaus parangų talkininke Valerija Sajauskienė, juodvi kantriai išstovėjo dulkėse, saulės kaitroje ir lietuvi užklupus, praeinantiems kitataučiams siūlydamos, įkalbinėdamos paragauti savo paruoštų patiekalų.

Savais ir skolintais tautodailės daiktais ir beveik nuolatiniu tris dienas trukusiu budėjimu mūsų nariai prisidėjo ir prie visus Baltimorės lietuvių atstovaujančios kultūrinės parodėlės bendroje didžiulėje tautybių palapinėje, vadinamoj International Village, kur dalyvavo bene 16 tautybių su savo rodiniais.

Jokia kita vietos liet. orgja, tik keli Taut. S-gos nariai atstovavo Baltimorėje, kai Washingtono pabaltiečiai, dr. J. Genio pirmininkaujami, surengė sostinėje demonstraciją prieš Australijos išdavikiškumą.

Siame laikrašty, berods, jau buvo nusiskusta, kad draugininiam veikimui neiš-eina į gera, kai tie patys veiklesnieji žmonės dirba keliose organizacijose. Jė-goms išsisklaidžius tarp daugelio veikinių, viskas visur suskystėja ir sumenksta. Tatai jaučiama ir pas mus, Baltimorėje.

Kitas organizuotą liet. judėjimą stabdantis dalykas -- tai nuolatinis narių nuby-rėjimas kartais dėl nerimto kaprizo, kokio menko nesu-sipratimo arba dėl idėjinės ištvermės stokos. Žinoma, kitus priveikia senatvė, sveikatos negalavimai ir paga-liau mirtis.

Rugšėjo 11 dieną neteko-me skyriaus garbės nario, senosios ateivių tautinės pakraipos rašto žmogaus ir poeto -- Jono Galinaičio. Senatvėje likęs be savo šeimos ir artimųjų, sklerozės ir kitokių sutrikimų nuka-motas, keletą paskutinių savo gyvenimo metų pralei-do paliegių prieglaudoje.

(sm)

• Perkant ar parduodant namus, prašome kreiptis pas Čipkus Realty, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

SPALIO 12 D. Dirvos balius Lietuvių Namų salėje.

SPALIO 13 D. Šaulių šeimyninis pobūvis Lietuvių Namuose.

SPALIO 20 D. Dr. D. Kesio-naities mirties sukakties minėjimas-akademija.

SPALIO 20 D. Šauliai rodys du filmus apie širdies ligas ir vėžį.

SPALIO 26 D. BALFo sukaktuvinis balius Liet. Namuose.

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIKAS & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYŠ MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• Tėv. dr. T. Žiūraitis, O. P., yra atvykęs į Clevelandą ir čia šv. Jurgio parapijoje laikinai pavaduoja atostogų išvykusi kleboną kun. B. Ivananską.

• Algis Meilus, elektros inžinierijos studentas, prieš baigiant universitetą, su labai gražiais įvertinimais atliko inžinierių-administratorių paruošimo programą didžiausioje Amerikos geležies-pieno firmoje — U. S. Steel Company.

• Ohio Lietuvių Gydytojų metinis susirinkimas įvyks šių metų lapkričio mėnesio 2 dieną, šeštadienį, Clevelando Lietuvių Namuose, 877 East 185th Street, tel.: 531-2131. Darbotvarkėje: 6:30 iki 7:30 val. vakaro — Draugijos narių posėdis ir Dr. Čičio profesinė paskaita; 7:30 v. v. — kokteilis; 8:30 v. v. — vakarienė; vėliau metinės premijos įteikimas, jaunimo programa ir šokiai.

O.L.G. Draugijos
Valdyba

• Čiurlionio ansamblis spalio 13 ir 20 d. giedos šv. Jurgio bažnyčioje 10:30 val. sumos metu.

DIRVAI PAREMTI RUDENS BALIUS

SPALIO 12 D., ŠEŠTADIENĮ

Pradžia 7:30 val. vak. Lietuvių Namų salėje.

MENINĘ PROGRAMĄ ATLIKS CLEVELANDO VYRŲ OKTETAS

STALAI (DEŠIMČIAI ASMENŲ) AR PAVIENIOS VIETOS REZERVUOJAMOS IŠ ANKSTO KREIPIANTIS Į DIRVĄ (TEL. 431-6344) ARBA Į ŠIUOS ASMENIS: J. MOCKUS 681-5295, S. ASTRAUSKAS 943-5948, V. BENOKRAITIS 481-5175, E. JAKULIENĖ 333-6876, A. BUTKUS 932-9944, K. KARALIUS 229-2419, V. STUOGIS 486-2387, A. LAIKŪNAS 382-9851. BILIETO KAINA ASMENIUI (ŠILTA VAKARIENĖ IR GĖRIMAI) 12 DOLERIŲ.

Šokiams gros Clevelando populiarius orkestras 'Svoboda'

CLEVELANDO LIETUVIŲ MENO IR TAUTODAILĖS DIRBINIŲ PARODA

Lietuvių Bendruomenės Clevelando apylinkės ruošiamų lietuvių dienų programoje kaip ir kasmet, taip ir šįmet bus lietuvių menininkų darbų ir tautodailės dirbinių paroda — Nauj. parapijos salėje sekmadienį, š. m. lapkričio 10 d.

Jau dabar laikas tai parodai pradėti ruošti. Kviečiami mūsų dailininkai, ypač meną studijuojanti jaunoji karta, išstatyti parodoje savo paveikslus. Visi, kas turi didesnius kiekius gintaro dirbinių, medžio drožinių, papuošalų, audinių bei rankdarbių, įdomesnių foto nuotraukų, pašto žen-

klų rinkinių ir kitokių vertingų eksponatų, kviečiami dalyvauti parodoje. Kaip patirtis rodo, susidomėjimas tokios apimties parodomis mūsųose yra didelis. Jas aplanko daug šimtų lankytojų. Ta proga nupirkama nemaža paveikslų bei kitokių tautodailės dirbinių.

Visais, su parodos ruošia susijusiais klausimais prašom kreiptis į valdybos narį J. Žilionį (tel. 486-5275) arba kitus LB apylinkės valdybos narius.

RAMOVĖNŲ ATEITIES PLANAI

L. K. Veteranų Ramovės susirinkimas praeitą sekmadienį Lietuvių Namuose išreiškė padėką ir pripažinimą pirmininkui A. Jonaičiui ir valdybai už sėkmingą vadovavimą Ramovės skyriui, kuris yra bene antusias savo narių skaičiumi ir vienas iš pirmaujančių visoje sąjungoje.

Clevelando skyrius yra vienas iš stropiausių "Kario" rėmėjų, taip pat prisidėjęs prie didžiulio veikalo apie nepriklausomybės karus išleidimo. Kiek galėdamas remia susirgusius ir pagalbą reikalingus narius. Ypatingo pasidžiavimo pelno savo chorą, kuriam sėkmingai vadovauja muz. J. Kazėnas. Šiuo metu choras intensyviai ruošiasi koncertui, kuris įvyks lapkričio 9 d. lietuvių dienos proga. Programa žada būti gana įvairi ir įdomi. Kariuomenės šventė įvyks lapkričio 23 d. Lietuvių Namuose. Trumpą programą atliks ramovėnų choras ir jaunieji ramovėnų giminaičiai — muzikai, kuriuos organizuoja pianistė G. Karšokienė. Kaip ir kasmet, taip ir šįmet dosnioji ramovėnų ruošiamų kariuomenės švenčių mecenatė p. I. Plechavičienė paskyrė stambią auką.

K. Budrys pranešė apie Brunswicko miestelio nutarimą įrengti parką ir pastatyti paminklą Vietname žuvusiam kap. Neurui. Jo motina, kuri labai nuoširdžiai rėmė ir remia lietuvių ir savo šeimą išauklėjo gerais lietuviais, reikalauja, kad paminkle būtų pažymėta, jog kap. Neura — lietuvis. Ramovėnai su dideliu dėmesiu išklausė K. Budrio pranešimą ir, be abejonės, kiek išgalės leis, prisidės prie to paminklinio parko ir paminklo pastatymo.

Sueiga užbaigta tradicinėmis "kuprinės pabiro-mis", kurias labai puikiai suorganizavo ir finansavo pirmininkas. Sueiga užbaigta keletu skambių dainų.

(pk)

• Pageidaujama namų šeimininkė Naujos parapijos rajone. Dėl sąlygų prašome skambinti 371-0130.

(75-76)

• Apdraudęs reikalais geriausius patarnavimus gau-site kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

Grupė jaunimo abiturientų pristatymo baliuje.

J. Garlos nuotrauka

ABITURIENTŲ PRISTATYMAS...

(Atkelta iš 1 psl.)

paskambino gitara pora savo kompozicijų, Ugnelė Stasaitė paskaitė prasmingą iš prancūzų kalbos vertimą "Nėra laiko". Rūta Giedraitytė linksmam nuteikė visus savo "pranašystėmis" apie abiturientų ateitį.

Praeitais metais įvestoji tradicija — dovanų arba stipendijų įteikimas geriausiai mokyklą baigusiems ir daugiausiai lietuviškoje veikloje pasižymėjusiems abiturientams buvo ir šį kartą tęsiama. Dosnių stipendijų fondo mecenatų dėka šįmet buvo paskirtos 4 stipendijos po \$100. Mecenatai: po \$100 skyrė Clevelando apyl. valdyba ir Jonas Balbatas. \$50 — Adolfas Masilionis, po \$25 K. Ziedonis, F. Eidimtas ir 15 asmenų po mažiau.

Apygardos valdybos narys švietimo reikalams mok. Pr. Karalius, pristatydamas apdovanotuosius abiturientus, parodė knygą, kurioje yra apie 60,000 iškiliausių JAV šių metų laidos abiturientų, jų tarpe labai ne daug ir mūsų lietuviškųjų "deimantų". Tai yra tie, kurie ne tik moksle geriausių rezultatų pasiekė, bet ir pasireiškė įvairiose mokyklų ir organizacijų veiklose srityse. Šie mūsų abiturientai, patekę į to aukštesniųjų mokyklų elito eiles Apygardos valdybos sprendimu tapo išskirtinai atžymėti: Remigijus Belzinskas, Vilija Nasvytytė ir Daiva Baltrukėnaitė. Į jų eilę prisijungė Romas Kazlauskas, taip pat labai gerai baigęs aukštesniąją mokyklą, liuanistinius pedagoginius kur-

sus ir igijęs liuanistinių mokyklų mokytojo kvalifikaciją.

Stipendijas su specialiai kiekvienam paruoštais pažymėjimais įteikė pirm. K. Ziedonis.

Po trumpo klebono kun. G. Kijausko kalbos ir invokacijos prasidėjo antroji balius programos dalis — vakarienė, kurią skaniai paruošė ir gražaus būrio jaunųjų padėjėjų gelbima tvarkė p. Mainelienė. Atgaivos bare vikriai sukosi P. Gaizutis ir jo talkininkai. Orkestras melodingai grojo, o baliuotojai linksmam šoko. Visi gyre rengėjus ir visą jaunimą. Linkėtina, kad tas mūsų jaunimas ir kitose lietuviškojo gyvenimo srityse būtų toks veiklus kaip buvo šiame baliuje. (pk)

• Dr. D. Kesinaitis memorialinis pagerbimas įvyks š. m. spalio 20 d., 3 v. p. p. Lietuvių Namuose. Žodį tars Tėv. dr. L. Andriekus, meninę programą atliks sol. Gina Čapkauskienė ir pianistas Saulius Cibas. Prieš tai, 10:30 v. šv. Jurgio bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už a. a. D. Kesinaitę. Pamaldų metu giedos Čiurlionio choras. Visi maloniai kviečiami dalyvauti pamaldose ir akademijoje. Paminėjimą rengia Clevelando skautininkų ir akademikų skaučių draugovės.

Care for 10 month boy. Monday thru Friday. Live in preferred. Chagrin Falls. References required. Week-day 464-2424, otherwise 247-8180, Mrs. Donovan.

(76-77)

JAUNIMO DĖMESIUI!

Šių metų lapkričio mėnesio 2 d., šeštadienį, Clevelando Lietuvių Namuose, Ohio Lietuvių Gydytojų Draugijos metinio susirinkimo metu bus įteikta Clevelando Lietuvių Jaunimo Komitetui O. L. Gydytojų draugijos metinė kultūrinė premija.

Į šį metinį susirinkimą-pobūvį yra kviečiamas Clevelando ir tolimesnių apylinkių lietuviškas jaunimas.

Meninę programą išpildys pats jaunimas. Norintiems šokti gros geras orkestras. Pradžia 8 valandą vakaro. Jaunimas norintis šiame pobūvyje dalyvauti praneša telefonu Dr. V. Stankui 381-3580 darbo metu, o vakare 531-9587; arba Dr. D. Degesiui vakare 451-4969. Užsiregistravusiems prieš spalio mėnesio 25 dieną įėjimas ir vakarienė bus veltui; neužsiregistravusiems — įėjimas bus veltui, bet jie vakarienę negaus.

Ohio Lietuvių Gydytojų
Draugijos Valdyba

• Marija Žymantienė-Biržiskaitė sukūrė viršelį Andriaus Norimo romanui "Miršta tik žmonės", kuris netrukus išeina iš spaudos. Dar galima \$5 prenumerata sau užsitikrinti šio romano pasiuntimą. Čekius/perlaidas siųsti Los Angeles Ramovės Skyriaus pirm. A. Mirono vardu: 4422 Oakwood Ave., Los Angeles, Ca. 90004.

WANTED 1ST CLASS SKILLED
PROTOTYPE MECHANIC
LAYOUT DRAFTSMEN
DESIGNERS
TOOL-DIE REPAIRMEN
Medium sized automotive parts manufacturer has immediate openings. Good working conditions, fringe benefits, overtime, paid Blue Cross, and pension plan. Apply
FERRO MFG.
1380 E. WOODBRIDGE
DETROIT MICH. 48207
(72-81)

PRINTING COMPANY
Commercial sheet fed lithographer has immediate openings for the following personnel:
STRIPPERS—Must have heavy experience with quality four color process & plate making background.
ALSO
EXPERIENCED.
PRINTING ESTIMATOR
With thorough graphic arts background.
Excellent career opportunity. Liberal company benefits & advancement opportunity to grow with a rapidly expanding company. Located in new facilities in a beautiful industrial park. Contact
EMBOSSING PRINTERS
INC.
5350 W. Dickman Rd.
Ft. Custer industrial Park
Battle Creek, Mich. 49015
616-968-2222
(75-81)

BALTIC APTS.
CONDOMINIUMS
506-71st Ave. St. Pete Beach, Fla 33706. 1 and 2 bedroom apts. beautiful, modern, De Luxe; near beach, stores and transportation. Small complex, low maintenance fees. Adults, no pets. Brokers invited 24,500 and up.
Tel. (813)360-8766.

Jaunimas ir senimas linksmis kartus... J. Garlos nuotr.

Superior Savings AND LOAN ASSOCIATION

yra jūsų kaimynystėje ir teikia visus finansinius patarnavimus.
Automatinė, kompiuterizuota apskaičiavimų sistema.

Paskolos nekilnojamam turtui įsigyti, naujoms statyboms, priestatams ir remontui.

Už reguliarius taupymo indėlius mokama 5¼%
Už terminuotus taupymo pažymėjimus mokama 6½% — 7½%

TAUPYMO INDĖLIAI IR PAŽYMĖJIMAI
APDRAUSTI IKI \$20,000.

Išduodami kelionių čekiai, orderiai, priimami mokesčių įmokėjimai, elektros, dujų ir telefono sąskaitos, parduodami JAV bonai.

Pasinaudokite jums arčiausiai esančios įstaigos patarnavimu!

798 East 185 Street, Cleveland, Ohio 44119
6712 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103
13515 Euclid Avenue, Cleveland, Ohio 44112
14406 Cedar Rd., University Hts., Ohio 44121

DARBO VALANDOS

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:30 iki 4:00 • Penktadienį 9:30 iki 6:00 • Šeštadienį 9:30 iki 2:30 • Pirmadienį uždaryta • Pagrindinė įstaiga E. 185 St. atidaryta iki 2:30.

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

936 East 185th St. Cleveland, Ohio
Tel. 531-7770

LAIDOTUVIŲ KOPLYČIA YRA ELEGANTIŠKAI ĮRENGTA. GERAI VĖSINAMA IR YRA DIDELE AIKŠTĖ PASISTATYTI AUTOMOBILIAMS.

Della E. Jakubs ir sūnus William yra licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai. Nelaimės valandoje suteikia rimtą ir simpatinę patarnavimą.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

ISTORINIS SPAUDOS SUKAKČIŲ MINĖJIMAS DETROITE

Detroito visuomenė šį sekmadienį, spalio 13 d., išgyvens ypatingą istorinį spaudos epizodą. Bus minima spaudos draudimo laikai, spaudos laisvės atgavimo ir spaudos pavergimo okupuotoje Lietuvoje.

Spaudos minėjimą organizuoja Detroito organizacijų sudarytas komitetas. Minėjimą pradėsime pamaldomis visose trijose lietuvių parapijų bažnyčiose 10 val. 30 min. Pamaldos atnašaujamos už spaudos kovotojus knygnešius, spaudos platinėjus ir rašto žmones bei skaitytojus. Pamaldose kviečiamos organizacijos dalyvauti su vėliavomis.

Akademiją pradėsime 12 val. 30 min. Lietuvių namuose. Organizacijos prašomos atnešti savo vėliavas į akademiją; čia bus pagerbti spaudos mirusieji kovotojai. Šv. Antano parapijos klebonas kun. Kazimieras Simaitis sukalbės invokaciją. Prof. Aldona Augustinavičienė, viešnia iš Clevelando, skaitys paskaitą apie spaudą. Taip pat reikšmingą žodį pasakys JAV LB Krašto v-bos pirm. p. J. Gaila. Akademiją užbaigsime Tautos Himnu.

Meninę spaudos minėjimo dalį atliks moterų ansamblis, vadovaujamas muz. St. Sližio.

Į akademiją ir koncertą moksleiviai įeina nemokamai, visi kiti aukoja po 2 dol. Mašinos bus saugomos dviejų policininkų.

Lietuvių namuose bus labai įdomi ir reta spaudos draudimo laikų paroda, kurią tvarko skautų veikėjas Alg. Vaitiekaitis, talkininkaujant poniai Kaunelienei ir V. Tamošiūnui. Paroda bus atidara nuo 12 val. sekmadienį. Jaunime, pamatykite parodą.

Visą minėjimą užbaigsime pietumis su aukštais ir garbingais svečiais. Už pietus 4 dol. auka. Užsiregistruokite pas rengėjus: St. Kauneliene – 554-4190, Alb. Misiūn – 841-3026, A. Suksk – 554-9392, R. Mačion – 283-3867, M. Ston – 557-7839.

Komitetas maloniai kviečia lietuvių visuomenę gausiai dalyvauti pamaldose, akademijoje, parodoje ir pietuose pagerbdami garbingus svečius, kurie dirba sunkių lietuvių darbą.

A. Musteikis
komiteto vardu

KONKURSAS JAUNIESIEMS ŽURNALISTAMS

Lietuvių žurnalistų Sąjungos centro valdyba ragina jaunuosius žurnalistus iki 30 metų amžiaus, rašyti

į laisvojo pasaulio lietuvių spaudoje ir kviečia dalyvauti Daužvardžio Fondo konkurse.

Konkurso dalyviai, iškirptę iš laikraščių savo rašinius, spausdintus nuo 1974 m. sausio 1 d., ar padarę jų foto kopijas, atsiunčia tą įrodomąją medžiagą iki 1974 m. lapkričio 1 d. LŽS-gos pirm. kun. J. Vaišniui, S.J. adresu: 2345 Wet 45th St., Chicago, Ill. 60636.

Konkurse gali dalyvauti visų lietuvių laikraščių jaunieji bendradarbiai, neišskiriant jaunimui skirtos spaudos.

Pinigines premijas paskirs LŽS centro valdyba savo posėdyje lapkričio 6 d.

Radioj valandėlių jaunieji bendradarbiai ar laikraščių foto reporteriai gali konkurse dalyvauti, valandėlių vedėjams ar laikraščių redaktoriams juos raštu rekomendavus.

BOSTON

BOSTONO LITUANISTINĖS MOKYKLOS RUDENS VAKARAS

Bostono Aukšt. Lituanistinės Mokyklos ruošiamame bankete meninę programą atliks solistas Liudas Stukas iš New Yorko. Jis dainuos specialiai šiam vakarui parinktas dainas.

Banketas įvyks spalio 19 d., 7 val. vak. So. Bostono Lietuvių Piliečių d-jos III aukšto salėje.

Be meninės programos, bus gera vakarienė, veiks baras ir loterija. Šokiams gros latvių orkestras.

Tėvų komitetas maloniai kviečia Bostono ir apylinkės lietuvių bankete kuo gausiau dalyvauti ir paremti lituanistinę mokyklą.

Bilietus ir stalus rezervuoti galima pas Rimą Bričkuvienę, tel. 265-6052 ir Riną Dambraskienę, tel. 1-587-8526.

CHICAGO

POPIETĖ SU A. RUDŽIU

Antanas Rudis, aktyvus Amerikos lietuvis, visuomenininkas, politikas, dalyvauja sekmadienio (spalio 13 d.) popietės programoje, Lietuvių Tautiniuose Namuose 3 val. po pietų.

Visuomenė kviečiama į popietę gausiai atsilankyti ir arčiau susipažinti su Antanu Rudžiu, jo veikla ir siekiais. Popietę rengia Lietuvių Moterų Federacijos Chicago Klubas ir Lietuvių Tautiniai Namai.

PHILADELPHIA

M.K. ČIURLONIO JUBILIEJUS

Š.m. spalio 20 d. (sekmadienė) 3 val. p. pietų Ethical Society salėje 1906 Ritenhouse Square įvyks mūsų žymaus dailininko ir kompozitoriaus Mikalojaus K. Čiurlonio 100 metų gimtadienio minėjimas.

Muzikinę dalį atliks pianistas Andrius Kuprevičius. Apie Mikalojaus K. Čiurlonio meną kalbės, mums gerai žinomas, dail. Romas Viesulas.

Visi Phila. ir apylinkių lietuviai maloniai kviečiami į minėjimą atsilankyti.

Bilietus prašome iš anksto išgyti pas p. J. Augaitę ir p. Snieguolę Jurskytę.

Minėjimą ruošia Liet. Mot. Klubų Federacijos Philadelphia Klubas.

NEWARK

Newarko, N.J. lietuvių draugijos lapkričio 3 d. rengia prieš metus mirusio kun. Petro Totoraičio prisiminimui pagerbti akademiją. Bus bažnyčioje pamaldos, salėje pagerbimo akademija ir po jos dalyviams pietūs,

PARAMA DIRVAI

Atsiliepdami į prašymą, savo auka Dirvą parėmė šie skaitytojai:

J. Kancevičius,
Lawrence, Mass.\$50.00
Henrikas Brazaitis,
Willoughby, Ohio 25.00
Juozas Stempužis,
Cleveland, Ohio 20.00
Algis Širvaitis,
So. Euclid, Ohio 20.00
A. Martus, Chesterland 20.00
Petras Matukas,
Rochester, N. Y. 20.00
P. Bastys, Toronto 20.00
John DeRichter,
Brecksville, Ohio 10.00
Mrs. V. Balukas, Chicago 10.00
Bronius Mažeikis,
So. Euclid, Ohio 10.00
V. Dubinskis, MD,
Chicago, Ill. 10.00
Prel. J. Balkūnas,
Maspeth, N. Y. 10.00
Edward Cizinauskas,
Tinley Park, Ill. 10.00
J. ir M. Kuprioniai,
Van Nuys, Calif. 10.00
Antanas Garmus,
N. Palm Beach, Fla. ... 10.00
A. Mikoliūnas, Cleveland 10.00
L. Gaudušas, Omaha .. 10.00
Valė Šukienė, Toledo, O. 10.00
Antanas Braškys,
Sudbury, Ont., Canada 10.00
Valdas Ramūnas, Cleve. 5.00
Jonas ir Adelė Šiaučiūnai,
Cleveland, Ohio 5.00
H. Andruška, Woodhaven 5.00
Genovaitė Stančienė,
Mount-Vernon, N. Y. 5.00
Vincas Akelaitis, Cleve. 5.00
J. Jakštas, Lakewood, O. 5.00
Stefa Bakūnas, Cleveland 5.00
Monika Ignas, Cleveland 5.00
Jonas Saikus, Cleveland 5.00
Izabelė Jonaitienė, Cleve. 5.00
A. Butkūnas, St. Charles 5.00
Jonas Černius, Claremont 5.00
Adolfas Šalkauskas,
Willowick, Ohio 5.00
Petras Mikoliūnas, Cleve. 5.00
Nerija Linkus, Oak Lawn 5.00
Janina Steponavičius,
Cleveland, Ohio 5.00
Vl. Cyvas, Cleveland ... 2.00
Pr. Naujokaitis,
River Edge, N. J. 2.00
Juozas Krygeris, Cleve. 2.00
A. Ragelis, Gulfport, Fla. 2.00
Jonas Kapčius,
Juno Beach, Fla. 2.00
Antanas Zaprackas,
Royal Oak, Mich. 2.00
Visiems aukojusiems nuoširdžiai dėkojame.

Rugsėjo 19 d. Vitalis K. Gaidelis baigė Missouri Institute of Technology. Vitalis taip pat, būdamas iš pirmaviečių studentų, gavė keletą darbo pasiūlymų iš didelių kompanijų. Bet, kadangi jaunuolis nori tęsti studijas Missouri Kansas U-tete, tad priėmė darbą iš Bendix Corp. tame mieste. Minėtoji kompanija vertinama Vitalio kvalifikacijos, apmokės jam visas tolimesnų studijų išlaidas. Džiugu tėvams, malonu ir jų draugams, kad išėjęs mokslo mūsų jaunimas, kita taučių gerai vertinamas ir pageidaujamas užimti pasiroštos profesijos vietoms.

Rugsėjo 21 d. Omahos Ramovėnai suruošė šio rudens sezono vakarą-koncertą. Programoje dalyvavo, su solo arijomis, visų mėgiamas solistas Anatolijus Čigleris, A. Gustaičio 'švelnią' kūrybą skaitė St. Radžiūnas ir baletą pašoko jaunutė Prišmantaitė. Pianu akompanavo Silvija Kazlauskaitė. Ramovėnai nežiūrint gulančios metų naštos, vis tebėra darbinga ir aktyvi grupė. Valdybos pirm. yra kapt. Pranas Totilas, kuris per ilgą eilę metų, nėra pavargęs nuo visuomeninės veiklos.

HAMILTON

• HAMILTONO LIETUVIŲ profesionalų ir mėgėjų dailininkų paroda rengiama Jaunimo Centre spalio 13 d. LB valdyba kviečia visus pasigrožėti paveiksais lais ir tuoj po šv. Mišių atsilankyti salėje. Bus kava ir įvairūs skanumynai, tad savo atsilankymu taip pat paremkime finansiškai apylinkės valdybą, nes gautas pelnas bus paskirtas ateinančių metų Lietuvių Dienai.

• PIRMOSIOS KANDOS lietuvių tautinių dainų ir šokių šventės repertuaras jau baigiamas spausdinti. Kelių savaitžių laikotarpyje jis bus išsiuntintas visoms tautinių šokių grupėms ir visiems chorams. Bendra programa užsitys apie 2 val. Šventė rengiama Hamiltone 1975 m. spalio 12 d.

• SPALIO MĖN. paskirtas Šalpos Fondo vajui. Užbaigta numatoma lapkričio mėn. 9 d. dideliu pasilinksminimu, pristatant š.m. abiturientus. (kb)

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

OMAHOS LIETUVIŲ ŽINIOS

Birutė Mackevičiūtė

Kad ir nedidelėje Omahos lietuvių kolonijoje, bet yra nemažai jaunimo siekiančio aukštojo mokslo. Šiais metais, vėl du jaunuoliai padidino baigusių akademikų eiles. Rugpjūčio 15 d. Birutė Mackevičiūtė baigė Nebraskos U-tą Omahoje, išgydama mokytojos diplomą. Birutė iš pirmųjų eilių studentų ir išėjusi specialų mokslą, atsilikusiems vaikams mokyti, susilaukė keletos pasiūlymų mokytojos vietai užimti. Jaunąją akademikę dirbs Omahos miesto mokykloje, nes po mažos pertraukos pasirūšisi ruošti masterio laipsnį Nebr. U-te Omahoje.

Rugsėjo 19 d. Vitalis K. Gaidelis baigė Missouri Institute of Technology. Vitalis taip pat, būdamas iš pirmaviečių studentų, gavė keletą darbo pasiūlymų iš didelių kompanijų. Bet, kadangi jaunuolis nori tęsti studijas Missouri Kansas U-tete, tad priėmė darbą iš Bendix Corp. tame mieste. Minėtoji kompanija vertinama Vitalio kvalifikacijos, apmokės jam visas tolimesnų studijų išlaidas. Džiugu tėvams, malonu ir jų draugams, kad išėjęs mokslo mūsų jaunimas, kita taučių gerai vertinamas ir pageidaujamas užimti pasiroštos profesijos vietoms.

Rugsėjo 21 d. Omahos Ramovėnai suruošė šio rudens sezono vakarą-koncertą. Programoje dalyvavo, su solo arijomis, visų mėgiamas solistas Anatolijus Čigleris, A. Gustaičio 'švelnią' kūrybą skaitė St. Radžiūnas ir baletą pašoko jaunutė Prišmantaitė. Pianu akompanavo Silvija Kazlauskaitė. Ramovėnai nežiūrint gulančios metų naštos, vis tebėra darbinga ir aktyvi grupė. Valdybos pirm. yra kapt. Pranas Totilas, kuris per ilgą eilę metų, nėra pavargęs nuo visuomeninės veiklos.

Po rekordinių Nebraskos vasaros karščių, rugsėjo 22 d. maloniai rudėjančios gamtos prieglobstyje, Omahos Skautų tėvų komitetas suruošė gegužinę, tikslu pa-

remti skautų veiklą. Visuomenė gana jautriai suprato šį reikalą skaitlingai atsilankydama. Todėl, gegužinė labai gerai pasisekė. Atsilankiusieji, jaunimas ir suaugusieji, visi turėjo savų malonumų. Skautų vadovai pravedė įvairius žaidimus ir 'rungtynes' tarp jaunimo ir vyresniųjų, kas sukėlė daug klegesio, triukšmo ir juoko iki ašarų. Buvo geras maistas, atsigalviniui baras ir vertinga loterija.

Darbščia STK-teto valdybą sudaro Algis Totilas, Genutė Gaidelienė, Birutė Lake ir Regina Skubisz. Virtuvė, šalia kitų, darbavosi nepamainoma kolonijos parengimų padėjėja Teresė Šalkauskienė. Malonu tėvų komitetui ir skautų vadovams, kad visuomenė supranta jų tikslus ir sieki mus ir nuoširdžiai remia lietuviškos skautijos veiklą.

(jp)

ROCHESTER

• Vyr. sktn. L. Milukienė, dalyvaudama Rochesterio, N. Y. "Dainavos" vietininkijos 25 metų sukaustuose, aplankė buv. šv. Jurgio parapijos kleboną kun. J. Bakšį, kuris yra senelių namuose. Lydėjo vietininkas s. S. Ilgūnas ir s. V. Bacevičius.

PUNCH PRESS

SETUP OPERATORS

Move to Hollywood, Calif.

Excellent opportunity for qualified set-up operators to enjoy an excellent salary and liberal benefit program in addition to an ideally located plant. You'll need experience with close tolerance punch presses using progressive dyes and air feeds.

APPLY, WRITE or CALL COLLECT for full details on this unique opportunity and our relocation reimbursement plan. Call Mr. Nick Grammatopoulos at

(313) 372-1140

COLEMAN CABLE & WIRE COMPANY

100 South Wacker Drive

Chicago, Illinois

An Equal Opportunity Employer (75-79)

FOUNDRY GRAY IRON

Experienced Journeyman

Squeezer Floor

MOLDERS

and

LABORERS

Must be able to pass physical examination. Good hourly rate. Fringe benefits. Pension plan. Insurance package including major medical.

Write apply or call collect

KENT FOUNDRY CO.

514 Butterworth Southwest

Grand Rapids, Mich. 49504

616-451-8423 •

(70-79)

SIUVEJOS PRIE MASINŲ

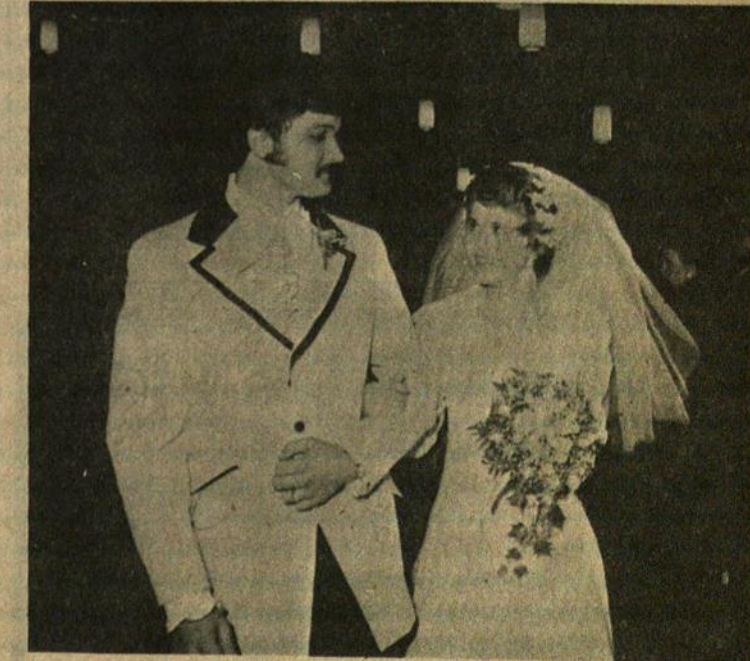
Pritrysios ar norinčios išmokyti. Aukštas valandinis atlyginimas ir akordinis darbas. Apmokėtos šventės ir atostogos. Plius kiti priedai. Malonios darbo sąlygos.

WORK WEAR CORP.

1768 E. 25th (So. of Payne Ave.)

Cleveland, Ohio

(70-76)

Detroit, Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos bažnyčioje, spalio 5 d. susitaukė Rimas Skiotys ir Rita Simutytė. Vestuvinė puota įvyko Kultūriname centre. Nuotraukoj jaunieji išėina iš bažnyčios. J. Urbono nuotrauka